

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra občanské výchovy a filozofie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Rozdíly v pojmání trestu smrti v evropském a americkém právu
Differences in the conception of the death penalty in European and American
law

Sára Bromová

Vedoucí práce: JUDr. Mgr. Michal Urban, Ph.D.
Studijní program: Základy společenských věd se zaměřením na vzdělávání
Studijní obor: B ZSV-D 20

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Rozdíly v pojmání trestu smrti v evropském a americkém právu potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha 15. dubna 2024

Velmi ráda bych touto cestou poděkovala panu JUDr. Mgr. Michalu Urbanovi, Ph.D. za laskavý přístup, odborné názory, cenné rady, užitečné konzultace a bezesporu za samotné vedení mé bakalářské práce.

ABSTRAKT

Tématem bakalářské práce jsou rozdíly v pojetí trestu smrti v evropském a americkém právu. Cílem práce je zjistit, jaké rozdíly v problematice trestu smrti jsou na evropském a americkém kontinentě, a co naopak mají společného. Věnuji se stručné historii trestu smrti v USA i Evropě. Dále v práci zmiňuji některé typy trestu smrti dělící se na již nepraktikující a na ty stále používané, především v USA. Zaměřuji se na ukončení trestu smrti v Evropě se zaměřením na Českou republiku a s tím spjaté právní úmluvy a mezinárodní úmluvy k trestu smrti. Zkoumám blíže trest smrti ve Spojených státech amerických, včetně podívání se blíže na celou smrti a na dvě známé popravené osoby nejen v USA, ale také ve světě. Nakonec se zabírám justičními omyly ve Spojených státech amerických a s nimi spojenou organizací jménem Innocence Project, která se snaží navrácet svobodu lidem neprávem odsouzeným. Ve výzkumné části se zaměřuji hlavně na povědomí české společnosti o trestu smrti v USA a Evropě, především v České republice, a zda by byli pro znovuzavedení trestu smrti v ČR. Při tomto zkoumání jsem využila kvantitativní metody ve formě dotazníku, který byl elektronickou formou distribuován širší veřejnosti přes sociální sítě, mou rodinu, přátele, ale také bývalou kantorkou ze střední školy.

KLÍČOVÁ SLOVA

Trest smrti, Evropa, USA, celá smrti, poprava, justiční omyl.

ABSTRACT

The topic of the bachelor thesis is the differences in the conception of the death penalty in European and American law. The aim of the thesis is to find out what differences there are in the issue of the death penalty in the European and American continents, and what they have in common. I focus on a brief history of the death penalty in the US and Europe. Furthermore, in the thesis I mention some types of capital punishment, dividing them into those no longer practiced and those still used, especially in the USA. I focus on the end of the death penalty in Europe, with a focus on the Czech Republic and the related legal conventions and international conventions on the death penalty. I examine the death penalty in the United States more closely, including a closer look at death row and at two known executed persons not only in the U.S. but also around the world. Finally, I look at miscarriages of justice in the United States and a related organization called the Innocence Project, which seeks to restore freedom to people wrongly convicted. In the research part, I focus primarily on Czech society's awareness of the death penalty in the U.S. and Europe, especially in the Czech Republic, and whether they would be in favor of reinstating the death penalty in the Czech Republic. For this research, I used a quantitative method in the form of a questionnaire that was electronically distributed to the general public through social networks, my family, friends, and a former high school teacher.

KEYWORDS

Death penalty, USA, Europe, death row, execution, miscarriage of justice.

Obsah

ÚVOD	7
1. HISTORIE TRESTU SMRTI	9
1.1. EVROPA.....	11
1.2. USA	14
2. TYPY TRESTU SMRTI	18
2.1. JIŽ NEPRAKTIKUJÍCÍ	18
2.1.1. Ukřižování	18
2.1.2. Upálení.....	19
2.1.3. Lámání kolem	21
2.1.4. Koňská spravedlnost	22
2.1.5. Zazdění.....	22
2.2. STÁLE PRAKTIKUJÍCÍ	23
2.2.1. Elektrické křeslo	23
2.2.2. Plynová komora	25
2.2.3. Zastřelení	26
2.2.4. Smrtící injekce	28
3. UKONČENÍ TRESTU SMRTI V EVROPĚ	30
3.1. UKONČENÍ TRESTU SMRTI V ČR.....	32
4. PRÁVNÍ ÚPRAVA A MEZINÁRODNÍ ÚMLUVY K TRESTU SMRTI	33
4.1. VŠEOBECNÁ DEKLARACE LIDSKÝCH PRÁV	33
4.2. MEZINÁRODNÍ PAKT O OBČANSKÝCH A POLITICKÝCH PRÁVECH.....	33
4.3. EVROPSKÁ ÚMLUVA O OCHRANĚ LIDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÍCH SVOBOD	34
4.4. DODATKOVÝ PROTOKOL Č. 6 K EVROPSKÉ ÚMLUVĚ O LIDSKÝCH PRÁVECH.....	35
4.5. DODATKOVÝ PROTOKOL Č. 13 K EVROPSKÉ ÚMLUVĚ O LIDSKÝCH PRÁVECH	35
4.6. LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD.....	36
5. TREST SMRTI V USA Z POHLEDU JEDNOTLIVÝCH STÁTŮ USA	37
5.1. CELA SMRTI V USA	42

6.	ZNÁMÉ POPRAVY V RÁMCI TRESTU SMRTI V USA	45
6.1.	TED BUNDY	45
6.2.	JOHN WAYNE GACY.....	47
7.	JUSTIČNÍ OMYLY V USA TÝKAJÍCÍ SE TRESTU SMRTI.....	51
8.	INNOCENCE PROJECT	54
9.	VÝZKUMNÁ ČÁST – DOTAZNÍK.....	56
9.1.	METODOLOGIE.....	56
9.2.	VÝZKUMNÝ VZOREK.....	56
9.3.	ČASOVÝ PRŮBĚH VÝZKUMU, ZÁRUKA ANONYMITY DAT A NÁSLEDNÝ ZPŮSOB DISTRIBUCE DOTAZNÍKU.....	56
9.4.	VÝZKUMNÉ CÍLE	57
9.5.	STRUKTURA DOTAZNÍKU	57
9.6.	GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ DAT A ANALÝZA DOSAŽENÝCH DAT	58
	ZÁVĚR.....	66
	SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ	69

Úvod

Trest smrti je se společností spjat snad od samotného vzniku lidstva. Také patří mezi nejstarší postih, který se v trestním právu nachází a dochoval se až do současnosti. S vývojem civilizace je jeho chápání v různých zemích světa vnímáno diametrálně odlišně. Zatímco Evropa se stala téměř jakousi zónou bez trestu smrti, tak jiné státy světa tento trest ve svém právním řádu stále uchovávají, včetně Spojených států amerických. Co se týče vykonávání samotných poprav, tak ty se bohužel za ta dlouhá staletí v mnoha státech nezměnila a jsou stále prováděny velmi brutálním způsobem. Trest smrti je pro odsouzeného pachatele nejpřísnějším trestem a dalo by se říci, že v mnoha případech také nejkrutějším a nejbolestivějším. Na světě je stále mnoho zastánců trestu smrti, kteří věří ve správnost tohoto trestu, ale nalezneme také mnoho odpůrců na straně druhé, kteří si myslí, že je velmi nehumánní ve 21. století tento trest stále aplikovat. Zda je pravda na té či oné straně s jistotou nevíme a s největší pravděpodobností se ani nikdy nedozvíme.

Žijeme v době, ve které se každý den z médií dozvídáme o různých tragických událostech a brutálních trestných činech. To zapříčiňuje, že volání společnosti pro znovuzavedení trestu smrti je stále hlasitější. Nemůže za to ovšem jen tato stránka věci. V současné době je tematika trestných činů, jako je vražda a s tím trest smrti spojen velmi žádanou tematikou ve společnosti. Streamovací služby vydávají každým rokem mnoho dokumentů či filmů s touto tematikou a u předplatitelů těchto služeb se to těší veliké oblibě. Netýká se to však pouze televizní zábavy, ale také knižního průmyslu a stále oblíbenějších podcastů. Toto je jedním z důvodů, proč jsem si toto téma vybrala pro svou bakalářskou práci.

Ačkoliv byl trest smrti v České republice zrušen před více než dvaceti lety, tak stále je to velmi citlivé téma, rezonující napříč všemi generacemi. Mezi lidmi stále probíhají debaty o tom, zda by se současný stav neměl změnit a trest smrti se neměl začlenit zpět do systému trestních sankcí. Podle mého názoru je to velmi alarmující, jelikož se jedná o celosvětový problém. V souvislosti s trestem smrti jsou úzce spjata také lidská práva a jejich porušování. Ovšem na druhou stranu podpora trestu smrti ve Spojených státech amerických mírně klesá, a to je do budoucna velmi dobrá zpráva.

Cílem této práce je podívat se na rozdíly panující mezi Evropou a USA v otázce trestu smrti. Charakteristika tohoto trestu v rámci právní vědy a vývoji trestu smrti

na těchto dvou kontinentech. S tím souvisí, v čem se liší a v čem byl jejich vývoj naopak podobný. Základní otázkou je, zda by bylo patřičné trest smrti zavést znovu do právního řádu České republiky.

První kapitola se stručně věnuje historii trestu smrti na území Evropy a USA. Jsou zde zmíněny nejstarší zákoníky obsahující trest smrti a první zákony zabývající se trestem smrti ve Spojených státech amerických.

Ve druhé kapitole jsou rozebrány typy trestu smrti, které se praktikovaly v minulosti, a které jsou praktikovány v současnosti. Vybrala jsem záměrně z těch současných praktikujících způsobů ty typy, které se provozují v USA, jelikož je to pro tuto práci nejdůležitější.

Třetí kapitola se věnuje ukončení trestu smrti v Evropě se zaměřením na Českou republiku. Ve čtvrté kapitole jsou rozebrány důležité právní úpravy a mezinárodní úmluvy k trestu smrti. V dalších kapitolách je rozebrán detailněji trest smrti ve Spojených státech amerických, včetně bližšího zaměření na celou smrti a známé popravené osoby mezi společnostmi jak americkou, tak celosvětovou.

Ke konci práce jsem se zaměřila na justiční omyly, které jsou v USA bohužel smutnou realitou v případech odsouzení k trestu smrti, a s tím také spjatou organizaci Innocence project, která se snaží navracet zpět svobodu neprávem odsouzeným osobám a měnit špatně zavedený systém.

Zcela na závěr jsem provedla výzkum pomocí kvantitativního dotazníku, který se věnuje trestu smrti v USA a Evropě, zajímal mě především pohled české společnosti na znovuzavedení trestu smrti v České republice.

1. Historie trestu smrti

Na otázku, jaké byly nejstarší zákony lidstva lze všeobecně říci, že na primitivních stupních vývoje si jsou velmi blízké a obvykle až nápadně podobné všechny právní řády. Jejich spravedlnost je založena na krutosti a na mechanickém uplatňování zásady odvety.¹

Chammurapiho zákoník je postaven na zásadě odvety „*oko za oko, zub za zub, smrt za smrt.*“ Tato zásada je primitivní a prastará. Princip této zásady tkví v tom, že pachatel trestného činu je potrestán tím, čím se provinil on sám. Trest má být tedy jakýmsi zrcadlovým odrazem trestného činu.²

Toto platí u všech běžných ublížení, ale pouze mezi „plnoprávními občany“, pokud se stalo, že občan ublížil nějakým způsobem osobě z nižších vrstev, zaplatil pouze peněžní náhradu. Zde vidíme, že spravedlnost neplatila pro každého stejně.³

Odpověď na to, proč je zásada odvety oblíbenou, rozšířenou a hluboce zakořeněnou metodou v lidském vědomí je jednoduchá. Tkví zřejmě v její jednoduchosti, univerzální použitelnosti a v domnělé absolutní spravedlnosti. Jaká spravedlnost může být přece větší než způsobit pachateli to stejné, co provedl své oběti. Ovšem to, co je zde předkládáno jako nejspravedlivější, je jen automatickou reakcí a bezmyšlenkovitým obranným reflexem.⁴

Při bližším zkoumání zjistíme, že v Chammurapiho zákoníku je čin často vytržen ze souvislosti. Odveta se mohla provést např. i za zabití nebo zranění při sebeobraně. Také se nerozlišovalo, až na jednu výjimku mezi tím, zda se jednalo o čin úmyslný či neúmyslný, nebo z nedbalosti.⁵

Tou jedinou výjimkou je paragraf 206, který rozlišuje zranění způsobená úmyslně a neúmyslně: „*Jestliže se, na základě prohlášení provinilce a svědecké výpovědi, ukáže, že plnoprávný občan způsobil jinému plnoprávnímu občanovi zranění náhodou, neúmyslně,*

---

¹ TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s 32.

² TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s. 32.

³ BURDOVÁ, Pavlína. Trest smrti, s. 6.

⁴ TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s. 32.

⁵ TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s. 33.

zaplatí provinilec honorář lékaři. Bylo-li zranění smrtelné, platí pozůstalým půl miny stříbra.“⁶

Trest smrti je zde uložen za celou škálu provinění a řídicím principem zákoníku je „*talio*“ (trest souhlasný).⁷

Můžeme zde např. nalézt zákon, který praví, že: „*Jestliže stavitel postavil někomu dům a ten dům spadne a usmrtí dítě majitele domu, bude usmrceno dítě stavitele domu.*“ Zde se setkáváme s absolutní absurditou, kdy samotné dítě stavitele není na celém případu vůbec zúčastněné a je postiženo nejvíce. Není na něj pohlíženo, jako na lidskou bytost, ale pouze jako na předmět, jehož ztrátou má přinést staviteli újmu.⁸

Osoby byly odsouzeny k trestu smrti především za krádež, přechovávání odcizených předmětů, za únos atd. V těchto dalších konkrétních případech nebyl způsob trestu předem daný, ale mnohé kriminální činy vyžadovaly specifickou formu exekuce např. za incest upálení, za loupež oběšení, za cizoložství, utopení atd.⁹

Jedním z velikých nedostatků, který se v Chammurapiho zákoníků nachází, je princip odvety. Ten sleduje pouze pomstu na daném pachateli. Úkolem pomsty je zastrašit a tím odradit pachatele od dalšího porušování práva. Ovšem to je málo. Není zde jediný náznak pomýšlení na převýchovu pachatele, natož pak na prevenci, která znamená včasnou ochranu před činem.¹⁰

Ovšem Chammurapiho zákoník na druhou stranu stanovil i některé velmi významné právní principy, které známe dodnes, jako např., že zločinci nesměli být souzeni bez daných důkazů, svědkové byli bráni pod přísahu a za falešné obvinění hrozil trest.¹¹

Všechny nejstarší zákony lidstva neobsahovaly zásadu odvety. Například ji neobsahovaly zákony lagašského krále Urukaginy pocházející z 24. stol. př. n. l. Neobsahovaly ho ani zákony říše Chetitů z 16. až 14. stol. př. n.l. Důvodem, kterým to lze

---

⁶ TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s. 43.

⁷ BURDOVÁ, Pavlína. Trest smrti, s. 6–7.

⁸ TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s. 33.

⁹ BURDOVÁ, Pavlína. Trest smrti, s. 7.

¹⁰ TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s. 33.

¹¹ BURDOVÁ, Pavlína. Trest smrti, s. 7.

vysvětlit je ten, že zásada odvety je výrazem zvyků civilizace kočovných pastevců. Zde panovala obava, že se pachatele nemuselo vždy podařit dopadnout, a pokud se stalo, že dopaden byl, nemusel mít u sebe prostředky pro majetkový trest, jakousi pokutu. Majetkový trest byl vhodnější pro obyvatele žijící ve městech, kde měli lidé velkou cenu jako pracovní síla, a nebylo tedy příliš vhodné je postihovat odvetnými tresty, které by je zmrzačili.¹²

Pod slovy nejstarší zákony lidstva se skrývá na první pohled chaotické nakupení všech nejrůznějších příkazů, zákazů, nařízení i slavnostních proslovů. Ovšem vše má svou příčinu a svůj systém.¹³

1.1. Evropa

V rámci samotné Evropy můžeme naléznout trest smrti poprvé v Drakóntových zákonech ve starověkých Athénách, zformulovány zřejmě někdy v letech 623 až 621 př. n. l. starověkým athénským státníkem Drakónem.¹⁴

Pojem drakonické zákony se v současné době stal synonymem pro kruté neúprosnou spravedlnost. Sám Drakón se k těmto zákonům vyjádřil tím způsobem, že „*podle jeho mínění malé provinění zaslouží trest smrti, pro velké pak nezná většího trestu*“. Ovšem nejznámějším kritickým výrokiem se stal ten Plútarchův, který řekl: „*Drakóntovy zákony jsou psány krví, nikoli inkoustem.*“¹⁵

Počátkem 6. stol. př. n. l. byl ustanoven Solón archontem se zvláštní plnou mocí k novému zákonnému uspořádání společnosti. Solón své zákony vyhlásil pravděpodobně v letech 594-593 př. n. l. a jimi položil trvalé zákony athénskému státu.¹⁶

Z toho, co o Solónových zákonech víme vyplývá, že byly již značně vyspělé. V oblasti trestního práva se např. rozlišovalo zabití úmyslné (vražda) od zabití neúmyslného. Jediné ustanovení, které z Drakóntových zákonů ponechal Solón v platnost bylo trestání vraždy pomocí trestu smrti.¹⁷

---

¹² TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s. 33.

¹³ TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s. 34.

¹⁴ TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s. 49.

¹⁵ TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s. 49.

¹⁶ TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s. 49.

¹⁷ TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s. 51.

Důležitým zákoníkem pro vývoj evropského práva, kde nalezneme také trest smrti je Zákon XII desek. Jeho předlouhou, podle mnoha vědců současnosti i římských právníků, měly být právě zákony Solónovy.¹⁸

Tento zákon pochází z poloviny 5. století př. n. l. a byl vytvořen na popud plebejů, kteří se snažili změnit jejich postavení před soudci a magistráty, jelikož ti si v jejich případech právní normy vykládali po svém.¹⁹

Do určité míry není na Zákoně XII desek nic výjimečného. Zákony se ještě nevymanily z uplatňování principu odvety. To můžeme spatřit např. na osmé desce: „*Jestliže někdo někomu zlomí končetinu a nedohodne se s ním, ať se užije odvety*“, ovšem máme zde i možnost peněžní náhrady, která mírnila princip odvety. Rozdíl mezi činem spáchaným z nedbalosti či úmyslně už tento zákon znal a používal. Např: „*Jestliže mu zbraň spíš vyklouzla z ruky, než že by jí byl po někom hodil, vydá se místo něho na smrt beran.*“²⁰

Trest smrti byl, ovšem nebyl tak často používán. Byl prováděn například svržením odsouzeného z Tarpejské skály, což postihovalo toho, kdo někoho křivě obvinil.²¹

Velikým a novým pokrokem byl výslovný zákaz zabíjet kteréhokoliv svobodného člověka bez rozsudku. To je zásada, která vyvýšila římské právo nad jiné běžné starověké právo. Je tím zakázána jakákoli svévole, s jednou jedinou výjimkou: „*Provede-li kdo krádež v noci a někdo ho při tom zabije, byl zloděj zabit právem. Ale byl-li zloděj přistižen ve dne a bránil-li se se zbraní v ruce, ať okradený volá o pomoc*“. To už poukazuje na velmi vyvinuté právní cítění.²²

Klasické římské právo se však trestním právem příliš nezabývalo. Pojetí trestního práva zůstalo v tehdejší době na obvyklé úrovni. Útoky směřované proti občanovi, jeho rodině a majetku zůstávají v soukromí. Jsou to delicta privata, které je možné postihovat určitým peněžním trestem. To neubírá občanu na cti, jak praví jedna poučka římského práva. Co je ovšem velmi zajímavé je fakt, že otec římské rodiny (pater familiae), mohl zabít svého

---

¹⁸ TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s. 53.

¹⁹ ORLÍK, Jakub. Homicidium, s. 26.

²⁰ TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s. 53.

²¹ TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s. 53.

²² TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s. 53-54.

syna za pouhou neposlušnost. Umožňovalo to rodinné právo a trestní právo v tomto skutku o to neprojevílo jediný zájem.²³

Ve středověku trestní právo podléhalo obyčejům. Kdo byl napaden, musel se umět ubránit sám, jak nejlépe to uměl. Právo se pomstít měl, jenže msta sama o sobě je jevem mimo oblast práva. To ovšem nic nemění na tom, že středověký stát tuto formu vyřizování účtů osob mezi sebou toleroval. Jednoduše řečeno to prostě nikoho nezajímalo.²⁴

Uplatňovat obyčeje v praxi bylo věcí obětí nebo jejich příbuzných a pozůstalých. Postupně, jak stát tuto svémoc omezoval, stalo se to, že obyčeje začaly uplatňovat soudní orgány. Tím se staly obyčeje právem, ale důležité je, že pouze právem nepsaným. První snahy o změnu provedenou vydáním nových zákonů provedla církve. Ta s vlivem stále rozrůstajícího křesťanství požadovala po lidech dodržování nových, křesťanských zásad. Nespadá sem pouze kacířství, jelikož to byla zvláštní forma zločinnosti. Patří sem hlavně zachování církevních představ o manželství, rodině a pohlavním životě. Pohřbívání těl do posvěcené půdy atd.

Ve středověku se za pravdu pokládalo to, v čem se ukázala boží vůle. Typickým příkladem takového iracionálního důkazního prostředku byl tzv. ordál. Např. v Čechách staré české právo znalo ordály vody a železa. Co se týče prvního případu, probíhalo to tak, že podezřelou osobu svlékli a za přítomnosti kněze hodili do vody. Pokud se podezřelí potopil „byl shledán těžkým“, byl automaticky vinen. Znamenalo to totiž, že pokud by byl neviný, tak by mu bůh pomohl a nenechal by ho se potopit. Co se týče druhého případu, tedy ordálu železa, tak ten probíhal např. tak, že podezřelí musel přejít bosýma nohama přes žhavé uhlíky. Není možné, aby se stalo, že by někdo neměl popálené nohy, spíše se porovnávalo, kdo je měl spálené méně. Ordál byl zrušen po usnesení lateránského koncilu v roce 1215.²⁵

---

²³ TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s. 61.

²⁴ TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s. 62.

²⁵ TULÁČEK, Jan, Meč a váhy, s. 77.

Ve středověku v 11. století Vilém Dobyvatel zakázal, aby byly osoby za jakýkoliv zločin s výjimkou válečného zločinu, věšeni či jiným způsobem popravováni.²⁶

Ovšem již v 16. století, kdy Británii vládl Jindřich VIII. bylo v zemi popraveno za jeho vlády až na 72 000 lidí, včetně jeho dvou žen. Způsobů, kterým mohl přijít člověk v této době o život bylo mnoho, např: oběšení, upálení na hranici, uvaření v horkém oleji či vodě, ale nejčastějším způsobem bylo stětí, někdy i následné rozčtvrcení. Rozsudek trestu smrti si mohli lidé vyslechnout např. za velezradu, sňatek s Židem či nepřiznáním se k trestnému činu.²⁷

Když se více zaměříme na Británii, tak zjistíme, že v rámci dalších dvou následujících století se počet hrdelních zločinů zvýšil a do roku 1700 se jen v Británii trestalo trestem smrti 222 trestných činů, včetně vykradení králíkárný. Bohužel se trest smrti nevyhnul ani dětem a mladistvým.²⁸

Z důvodu přísnosti trestu smrti se mnoho porot rozhodlo odsouzené osoby pomocí hrdelního trestu netrestat, pokud se nejednalo o zvlášť závažný trestný čin. To vedlo k reformám, co se týče trestu smrti v Británii. V letech 1823 až 1837 byl trest smrti zrušen u více než 100 trestných činů z původních 222, za které byl trest smrti ukládán.²⁹

1.2. USA

Na využívání trestu smrti v USA měla ze všech států největší vliv především právě již zmíněná Británie. V momentě, kdy první osadníci z Evropy dorazili do Nového světa, přinesli s sebou mimo jiné i praxi hrdelního trestu.³⁰

---

²⁶ Early History of the Death Penalty. Dostupné z: <https://deathpenaltyinfo.org/facts-and-research/history-of-the-death-penalty/early-history-of-the-death-penalty>.

²⁷ Early History of the Death Penalty. Dostupné z: <https://deathpenaltyinfo.org/facts-and-research/history-of-the-death-penalty/early-history-of-the-death-penalty>.

²⁸ Early History of the Death Penalty. Dostupné z: <https://deathpenaltyinfo.org/facts-and-research/history-of-the-death-penalty/early-history-of-the-death-penalty>.

²⁹ Early History of the Death Penalty. Dostupné z: <https://deathpenaltyinfo.org/facts-and-research/history-of-the-death-penalty/early-history-of-the-death-penalty>.

³⁰ Early History of the Death Penalty. Dostupné z: <https://deathpenaltyinfo.org/facts-and-research/history-of-the-death-penalty/early-history-of-the-death-penalty>.

Vůbec první zaznamenanou popravou v nových koloniích byla poprava kapitána George Kendalla v kolonii Jamestown ve Virginii v roce 1608. Kendal byl odsouzen a popraven za špionážní práci pro Španělsko. V roce 1612 vydal sir Thomas Dale, který byl guvernérem Virginie zákony o božských, mravních a válečných zákonech, které určily, že trestem smrti se budou trestat i drobné přestupky, např.: obchodování s Indiány, ale také krádež hroznů či zabítí kuřete.³¹

Zákony zabývající se trestem smrti se v každé kolonii lišily, stejně jako je tomu dnes v jednotlivých státech USA. V kolonii Massachusettského zálivu se první poprava konala již v roce 1630, přestože zákony týkající se trestu smrti se staly platnými v Nové Anglii až o několik let později. V roce 1665 zavedla kolonie New York tzv. Vévodovy zákony, které trestaly smrtí přestupky, jako bylo udeření matky či otce nebo popírání „pravého Boha“.³²

O první pokus reformovat trest smrti v USA se pokusil Thomas Jefferson, který předložil návrh zákona revidující virginské zákony o trestu smrti. Tento návrh zákona navrhoval, aby se trest smrti používal pouze za trestné činy tykající se vraždy a vlastizrady. Návrh byl nakonec zamítnut o jeden jediný hlas.³³

Veliký vliv na určitou reformu trestu smrti v USA měl také Dr. Benjamin Rush, signatář Deklarace nezávislosti a zakladatel Pensylvánské vězeňské společnosti. Rush zpochybňoval přesvědčení, že hrdelní trest slouží jako odstrašující prostředek. Právě naopak, Rush byl ve skutečnosti zastáncem tzv. „brutalizačního efektu“. Domníval se, že trest smrti ve skutečnosti podporuje a zvyšuje kriminální chování jedinců.³⁴

Rush získal podporu Benjamina Franklina společně s Williamem Bradfordem, který zastával funkci filadelfského generálního prokurátora. Bradford se později stává generálním prokurátorem USA a vedl stát Pensylvánie k tomu, aby se stala prvním státem, který zvažuje

---

³¹ Early History of the Death Penalty. Dostupné z: <https://deathpenaltyinfo.org/facts-and-research/history-of-the-death-penalty/early-history-of-the-death-penalty>.

³² Early History of the Death Penalty. Dostupné z: <https://deathpenaltyinfo.org/facts-and-research/history-of-the-death-penalty/early-history-of-the-death-penalty>.

³³ Early History of the Death Penalty. Dostupné z: <https://deathpenaltyinfo.org/facts-and-research/history-of-the-death-penalty/early-history-of-the-death-penalty>.

³⁴ BOHM, Robert M. DeathQuest. Kapitola 1 History of the Death Penalty in the United States, The Death Penalty in Colonial Times, Death Penalty Abolitionists 2. odstavec.

stupně vraždy podle míry zavinění. Před touto změnou byl trest smrti povinný pro každého, kdo byl odsouzen za vraždu, ale i za mnoho dalších trestných činů.³⁵

Pensylvánie roku 1794 zavedla zrušení trestu smrti pro všechny trestné činy kromě vraždy prvního stupně. Vraždou prvního stupně se v pensylvánském zákoně definovala vražda: „*spáchána jedem nebo lstí nebo jiným druhem úmyslného a promyšleného zabití, nebo která bude spáchána při spáchání nebo pokusu o spáchání žhárství, znásilnění, loupeže či vloupání*“. Rush naproti tomu vylučoval trest smrti i v případě vraždy prvního stupně. Navrhoval, aby trestem za vraždu prvního stupně byla samovazba v temnotě a naprostý nedostatek zaměstnání. Dále tvrdil, že délka trestů by měla záležet na krutosti vraždy a podle známek lítosti a nápravy u zločince.³⁶

Na počátku 19.století mnoho států USA snížilo počty hrdelních zločinů a vybudovalo státní věznice. V roce 1830 se Connecticut stal vůbec prvním státem, který se rozhodl přesunout popravy mimo zraky veřejnosti a vykonávali je pouze v nápravných zařízeních. V roce 1934 se tak rozhodl i stát Pensylvánie. V obou těchto státech se směli poprav zúčastnit pouze příbuzní odsouzených a několik ověřených úředníků. Některé státy se snažily popravy před veřejností utajit natolik, že zástupcům médií bylo zakázáno se poprav účastnit a ti svědci, kterým bylo dovoleno být u popravy měli výslovně zakázáno komukoliv sdělovat, co viděli pod výhrůzkou pokut či vězení.³⁷

Jelikož zdaleka ne všechna veřejnost trest smrti v USA schvalovala, rozhodly se některé státy ve snaze učinit trest smrti pro veřejnost přijatelnější v roce 1837 přijímat zákony proti povinnému odsouzení k trestu smrti. Místo toho přijaly zákony o trestu smrti na základě vlastního uvážení. Mezi tyto státy patřily např. Tennessee a Alabama a bylo to považováno za velikou reformu.³⁸

---

³⁵ BOHM, Robert M. DeathQuest. Kapitola 1 History of the Death Penalty in the United States, The Death Penalty in Colonial Times, Death Penalty Abolitionists 3. a 4. odstavec.

³⁶ BOHM, Robert M. DeathQuest. Kapitola 1 History of the Death Penalty in the United States, The Death Penalty in Colonial Times, Death Penalty Abolitionists 4. a 5. odstavec.

³⁷ BOHM, Robert M. DeathQuest. Kapitola 1 History of the Death Penalty in the United States, The Death Penalty in the Nineteenth Century, Hiding Executions from the Public 4. a 5. odstavec.

³⁸ BOHM, Robert M. DeathQuest. Kapitola 1 History of the Death Penalty in the United States, The Death Penalty in the Nineteenth Century, From Mandatory to Discretionary Capital Punishment Statutes 1. odstavec.

S výjimkou malého počtu zřídka spáchaných trestných činů v několika jurisdikcích byly všechny zákony o povinném trestu smrti zrušeny do roku 1963.³⁹

---

³⁹ BOHM, Robert M. DeathQuest. s. Kapitola 1 History of the Death Penalty in the United States, The Death Penalty in the Nineteenth Century, From Mandatory to Discretionary Capital Punishment Statutes 2. odstavec.

2. Typy trestu smrti

V současné době nemůžeme s přesnou jistotou říci, jakým způsobem se usmrcovalo prvotně a jaký typ trestu smrti je nejstarší. Ovšem víme, že účelem těchto trestů bylo odsouzeným k trestu smrti způsobit daným trestem, co největší ponížení a utrpení. Pro pozůstalé naopak odplatu a pocit spravedlnosti.⁴⁰

Až v době novověku dochází k částečné humanizaci a tím, co se týče trestu smrti k celkovému zmírnění.⁴¹

Způsobů, jak dotyčného odsouzeného usmrtit v rámci trestu smrti je několik. Naštěstí se v současné době již nepoužívají, ale ve známost se dochovaly až do dnešní doby.⁴²

2.1. Již nepraktikující

2.1.1. Ukřižování

Trest ukřižováním převzali Řekové a Římané především od národů jako byl Egypt a Persie. V Řecku a Římské říši se tento trest využíval především u trestání otroků nebo u zvláště závažných zločinů, kdy bylo cílem odsouzeného ponižít.⁴³

Kříž, který k tomuto trestu sloužil byl tvořen ze dvou nebo tří břevien. Výjimečně i ze čtyř, pokud byla oběť ukřižována do čtverce. Kříže měly tvar písmene T, X nebo Y. Kříž do tvaru T se používal mimo jiné i v obrácené poloze. To znamenalo, že oběť vysela hlavou dolů. Tento trest byl vyhrazen buřičům. Takovým způsobem byl ukřižován apoštol Petr na jeho vlastní přání, jelikož se domníval, že není hodné, aby byl ukřižován ve stejné poloze jako Kristus. Císař Nero jeho přání vyhověl, ostatním mučedníkům ji však odepřel.⁴⁴

V Řecku a v Římě odsouzené osoby nejdříve zbičovali a poté byli nuceni odnést si daný kříž na místo popravky. Známe mnoho obrazů, které vyobrazují krácejícího Krista ke Golgotě nesoucího celý kříž, ale tento výjev neodpovídá skutečné trestní praxi té doby.

---

⁴⁰ PAŠKOVÁ, Dominika. Vývoj trestu smrti v právní úpravě, s. 7.

⁴¹ PAŠKOVÁ, Dominika. Vývoj trestu smrti v právní úpravě, s. 7.

⁴² PAŠKOVÁ, Dominika. Vývoj trestu smrti v právní úpravě, s. 7.

⁴³ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 55.

⁴⁴ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 55.

Odsouzený nesl pouze *patibulum*, to znamená vodorovné horní břevno kříže. Svislá část *stips* byla již při příchodu odsouzeného katy připravena a zatlučena do země.⁴⁵

Poté, co odsouzený dorazil na místo poprav, tak byl buď ke kříži připoután provazy nebo ještě častěji přibit ke kříži hřeby. Hřeby se odsouzenému nikdy neprobíjely do dlaní, jelikož by se dlaně tíhou těla roztrhly, a to by mělo za následek pád těla z kříže. Z toho důvodu se hřeby vždy zatloukaly do zápěstí. Nohy se přibíjely různým způsobem. Jeden způsob se prováděl tak, že nohy byly položeny vedle sebe a každá noha tedy přibita zvlášť. U druhého způsobu byly nohy překřížené přes sebe a přibity byly najednou. U čtverhranných křížů byly nohy roztaženy.⁴⁶

Smrt odsouzených neprobíhala tím způsobem, že by zemřeli hladem či žízní, nebo vykrvácením z ran, jak si často společnost myslí. Smrt nastala v důsledku udušení. Ukřižovaní mohli dýchat pouze tak, že se pokoušeli přitáhnout za paže. Ovšem v poloze, v jaké se nacházeli se stupňujícími se bolestmi od přibití hřeby, docházelo velmi rychle k prudkým stahům všech svalů v těle a hrudní koš plný vzduchu se nemohl vyprázdnit.

V Evropě a USA se tento trest našťestí již neprovádí. Ovšem v sedmi zemích světa, které se řídí islámským právem je stále možné někoho k trestu smrti pomocí ukřižování odsoudit.

2.1.2. Upálení

Trestání smrtí pomocí ohně je tu s námi nejspíše od stejné doby, jako lidstvo samo. Nalezneme ho ve zvykových právech, ať už se jedná o práva tradovaná či zapsaná písemně již u nejstarších společenství. Slavný Chammurapiho zákoník, který jsem už zmiňovala, stanovil trest smrti upálením vedle trestu smrti utopením a pověšením. Tento způsob poprav obsahovaly i zákony Drakóna, také zde již zmíněné. Smrt upálením zde byla uložena za zvlášť závažné zločiny. Hranice však stavěli např. také Římané, kteří ve velkém upalovali první křesťany.⁴⁷

Velké ohně se objevovaly v západní Evropě po celý středověk. Hranice pro čarodějnice a heretiky se stavěly ve Francii až do samotné revoluce. V dalších evropských

---

⁴⁵ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 57.

⁴⁶ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 57.

⁴⁷ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 97-99.

zemích až do počátku 19.století. Hranice byly stavěny pomocí dvou způsobů. U prvního způsobu byl odsouzený přivázán ke vztyčenému stožáru na ploše pokryté poleny a otepmi. Okolo odsouzeného postavili ohradu z trnitých otepí, jež dotyčným sahala do výše kolen nebo stehen. Tuto metodu preferovala španělská inkvizice, jelikož i přes vysoké plameny šlo dobře vidět, jakou práci na odsouzeném plameny odvádějí. Hranice tohoto typu se stavěla také v Německu a Švýcarsku.⁴⁸

Druhý způsob byl naopak více používaný v Anglii, Itálii, a především ve Francii. Ta spočívala v tom, že odsouzený byl zahrnut otepmi ze všech stran, jako skořápka. Tímto způsobem byli upáleni např. Templáři počátkem 14. století, Jan Hus roku 1415 a také Johanka z Arku, i když je často vyobrazena stojící na prvním typu hranice, jak je již pospána výše.⁴⁹

V dávné minulosti bylo trestání ohněm odsuzováno však především cizoložství. Po celý středověk, až do poloviny 18. století, znamenal také incest v mnoha evropských zemích upálení. To samé platilo u homosexuality, která byla brána jako „zločin proti přirozenosti“. Ani 18. století vyznačující se osvícenstvím, změny ve zločinu proti přirozenosti nepřineslo.⁵⁰

Velikou skupinou, která byla odsuzována trestem smrti upálením, se stala skupina lidí provozující „čarodějnictví“. Tzv. čarodějnictví bylo odsuzováno snad v každé době. Církev je velmi přísně a krutě pronásledovala. Již Řekové a Římané odsuzovali čarodějnictví smrtí. V 6. století nařídil francký král Childerik I. za čarodějnictví trest smrti upálením. Tím se stalo, že vzplály první hranice a rychle se rozšířily po celé Evropě. K represím se používaly církevní tribunály. Ve smíšených tribunálech zasedali laici i kněží. Tyto tribunály byly zřizovány speciálně pro to, aby vedly čarodějnické procesy a vynášely v nich rozsudky.⁵¹

Bohužel i v současné době se stane, že je oběť upálená zaživa. Neděje se tak ovšem po legálním rozsudku, ale důsledkem tlaku nemilosrdné morálky skupiny či společenství. To

---

⁴⁸ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 99.

⁴⁹ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 100.

⁵⁰ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 107.

⁵¹ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 107-108.

je případ „satí“, které nutí v Indii vdovy po zesnulých manželech nechat se dobrovolně upálit na hranici.

V Evropě a USA se tato metoda usmrcení již neprovozuje. Ovšem stojí za to zmínit, že v Berlíně hořely hranice ještě v roce 1813, kdy na nich byla spálená těla dvou žhářů. Ti však byli napřed uškrceni a až poté vhozeni do plamenů.

2.1.3. Lámání kolem

Lámání údů je jedním z nejstarších trestů, jaké soudy kdy ukládaly. Je dosvědčen již v počátcích starověku.⁵²

Trest lámání kolem spočíval v tom, že odsouzení byli zaživa zpřelámány kosti v těle připevněnému ke kolu. Ovšem od dob Jindřicha IV. byly údy lámány na tzv. svatoondřejském kříži položeném na plochu na popravišti a na kole byl již jen vystaven umírající odsouzenec.⁵³

V roce 1532 byl tento trest zaveden Karlem V. oficiálně na území Svaté říše římské národa německého. Karolinský zákoník s tímto trestem počítal pro šest dalších deliktů a zůstalo to v platnost po celá další staletí. V Německu se trest lámáním kolem stal brzy zcela běžným trestem. Norimberský kat jménem Franz si vedl pracovní deník a díky němu víme, že v letech 1573 až 1617 popravil celkem tři sta šedesát jedna osob, a z toho téměř dvě stě osob bylo lámáno kolem.⁵⁴

Prusko se rozhodlo zrušit tento trest až v roce 1851, Hannoverské království jen o trochu málo let dříve, a to v roce 1840.⁵⁵

Trestní zákoník císařovny Marie Terezie z roku 1768, tzv. *Theresiana*, znal také trest lámání kolem. V Rakousku se udrželo až do roku 1781.

Ve Francii tento trest, patřil k vůbec nejtvrdějším a také k nejčastěji používaným, přežil až do samotné revoluce. Zavedl ho František I., který tento trest převzal z Německa. Jeho účelem bylo „šírit strach, hrůzu a měl být odstrašujícím příkladem“, jak

---

⁵² MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 155.

⁵³ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 155.

⁵⁴ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 157.

⁵⁵ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 157.

se výslovně praví v královském výnosu z února 1534. Je ovšem paradoxem, že lámání kolem hrozilo ve Francii od svého zavedení zlodějům a lupičům, kteří se někam vloupali nebo přelezli zeď, zatímco vrahům hrozilo pověšení.⁵⁶

Velmi důležité je také podotknout, že bylo zcela v pořádku, když byli na kole lámání chlapci a dívky mladší patnácti let, ba někdy dokonce i mladší.⁵⁷

2.1.4. Koňská spravedlnost

Trest roztrhání koňmi známe i pod jinými názvy „rozčtvrcení“ či „roztrhání“. Zvláštností tohoto trestu je, že se „působí“ zároveň na všechny čtyři údy odsouzeného. Jde vůbec o jeden z nejstrašnějších trestů, jaké kdy společnost vymyslela a používala.⁵⁸

Trest roztrhání koňmi bylo známo již počátkem starověku. Zmiňuje ho již Manuův zákoník v Indii i texty napsané dávno před křesťanskou érou v Číně a v Egyptě, odkud se poté tento trest dostal až do římského světa. Římané sami používali danou dobu k roztrhání stromy, poté stromy nahradili koňmi.⁵⁹

V Evropě ve středověku postihoval tento trest šlechtice usvědčené z křivé přísahy, zběhy a velitele velkých vojenských oddílů, které se dopustily určitého plení. V Anglii se ještě tento trest objevoval v nechvalně známém Krvavém zákoníku, který platil až do 19. století. Ve Francii bylo rozčtvrcení koňmi pokládáno za nejstrašnější trest a bylo používáno u otcovrahů a královrahů. Bylo to z toho důvodu, že v tehdejší společnosti se tyto zločiny považovaly za zvlášť ohavné.⁶⁰

2.1.5. Zazdění

K tomuto hrdelnímu trestu se začalo osoby odsuzovat v Evropě počátkem 16. století inkvizičními tribunály. Tento trest spočíval v tom, že odsouzený byl umístěn do pevné zděné konstrukce, z níž byly všechny východy uzavřeny, a byl tam ponechán.⁶¹

---

⁵⁶ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 157–159.

⁵⁷ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 161.

⁵⁸ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 163.

⁵⁹ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 163.

⁶⁰ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 165.

⁶¹ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 49.

Trest zadržáním byl znám již ve starověkém Řecku. Sofoklés na tento trest naráží v tragédii Antigona. Antigona neuposlechla zákazu thébského krále Kreonta a pohřbila mrtvolu Polyneikovu. Tyran ji za tento čin později odsoudil k smrti žízní a hladem v zadržené komoře.⁶²

Zadržené osoby neumíraly pomalu pouze z důvodu žízně a hladu, ale i z nedostatku kyslíku.⁶³

Ve Francii nařídila několikrát zadržování inkvizice, když potírala sektu albigenských. Užití tohoto trestu je doloženo proti kacířům v Albi, Toulouse i v Carcassonne. Ovšem tomuto trestu nebyly vystavováni pouze heretici. Co se týče vnitřního režimu ve vězení, tak po celá staletí ho neupravoval žádný pevně daný zákon, dokonce ani zvykové právo. Zadržování tak často znamenalo odsouzení na smrt, i když hrdelní trest nebyl nad odsouzenou osobou vůbec vyneseno.⁶⁴

V polovině 14. století se nacházelo jen v Paříži dvacet pět až třicet „zvláštních vězení“.⁶⁵

K jednomu z posledních případů, kdy došlo k oficiálnímu zadržování, které neuložil církevní tribunál, bylo v roce 1485.⁶⁶

2.2. Stále praktikující

2.2.1. Elektrické křeslo

Vývoj aplikací vědeckých objevů v průmyslu vedl v 19. století zcela logicky k nápadu využít elektrickou energii i k usmrcování osob, což se mnoha lidem zdálo v souladu s všeobecnou ideou pokroku.⁶⁷

---

⁶² MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 49.

⁶³ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 49.

⁶⁴ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 50.

⁶⁵ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 50–52.

⁶⁶ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 53.

⁶⁷ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 307.

První elektrický generátor byl předveden v New Yorku v roce 1882 a již o cca deset let později, bylo elektřiny využito jako legálního technického prostředku k výkonu poprav.⁶⁸

Mezi lety 1888 a 1913 přijalo elektrické křeslo jako způsob poprav patnáct států v USA. Do roku 1950 je následovalo dalších 11 států a Washington D.C.⁶⁹

Koncem 19. století bylo v USA všeobecným způsobem poprav oběšení, ale v polovině 20. století si trest oběšením ponechalo jen velmi málo států. Příčinou této proměny bylo především intenzivní zaměření veřejnosti na utrpení popravených. Aspekty poprav, které byly dříve považovány za naprosto nevyhnutelné, začaly být společností vnímány jako barbarské a zbytečně kruté. Výsledkem tohoto vnímání byl vývoj nových technologií, od kterých se očekávalo, že se stanou humánnější především ve dvou směrech: budou méně bolestivé pro odsouzené a méně vizuálně znepokojující pro diváky.⁷⁰

Tím se ovšem stalo, že z kdysi propagované vizuální podívané pro širokou veřejnost se stala poprava místem pro hrstku renomovaných účastníků, kteří byli přítomni z důvodu své funkce nebo na pozvání. Poprav se přesunuly z věžeňského dvora do speciálně navržené vnitřní místnosti, kde stálo smrtící elektrické křeslo.⁷¹

Minnesota v roce 1882 vydala zákon o tzv. Půlnočních popravách, který vyžadoval, aby se všechny poprav konaly v soukromí, pozdě v noci a s jasně definovaným omezením počtu diváků.⁷²

Vzhledem k tomu, že panoval zákaz fotografování, tak vnější svět mohl jen ve velmi výjimečných případech spatřit jakoukoliv část poprav za pomoci elektrického proudu. Objevily se pouze dvě známé fotografie elektrického křesla v provozu. První se podařila zachytit Thomasu Howardovi z deníku New York Daily News v roce 1928 při popravě Ruth Snyderové tak, že si ke kotníku připevnil miniaturní fotoaparát, jehož drátek se spouští vedl přes kalhoty k žárovce v kapse. Rozmazaná fotografie na titulní straně ranních novin se

---

⁶⁸ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 307.

⁶⁹ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 169.

⁷⁰ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 169.

⁷¹ GERBER, Rudolf J. a JOHNSON John M. The top ten Death penalty myths, s. 8.

⁷² GERBER, Rudolf J. a JOHNSON John M. The top ten Death penalty myths, s. 8.

objevila hned následující den. Tím hrozilo, že se vyloučí tisk ze všech budoucích poprav. Popravčí komora ve věznici Sing Sing byla okamžitě vybavena konfrontačními paprsky jasného světla, které mířily na dotyčné diváky tak, aby fotografování nebylo možné. Novináři, kteří se tedy odvážili šířit vládní popravu mezi občany, se paradoxně stali nepřáteli demokracie nebo alespoň nepřáteli zamýšleného povzbuzujícího poselství.⁷³

I když poprava elektrickým křeslem zpočátku vznikla, jako humánnější metoda, tak dnes si mnoho odborníků myslí, že usmrcovat člověka pomocí elektrického proudu je jedno velké technické selhání. Velký počet odsouzených vydechne naposledy na elektrickém křesle až po nesnesitelném trápení. Za několik uplynulých desetiletí se poprava elektrickým proudem téměř nezměnila. Princip zůstává stále stejný, jen existují rozdíly mezi jednotlivými státy, pokud jde o délku elektrického výboje a intenzitu proudu, jehož napětí se podle různých předpisů pohybuje v rozmezí 1750 až 2500 voltů. Poprava a její příprava se v současné době řídí podle předem definovaných předpisů. Propracované jsou do takových detailů, že poprava se stává dokonce jakýmsi rituálem.⁷⁴

2.2.2. Plynová komora

Na konci 19. století začali zastánci poprav a trestu smrti hledat další humánnější alternativy, a to jak pro odsouzené, tak pro zbývající diváky. Jeden z návrhů zahrnoval právě umístění odsouzeného do vzduchotěsné komory s jedovatým plynem. Lékařská společnost okresu Allegheny v Pensylvánii navrhla, že použití plynu by bylo humánnější než používaná elektřina.⁷⁵

V roce 1921 náměstek nevadského generálního prokurátora jménem Frank Kern, přesvědčil státní shromáždění, že používání plynu by bylo humánnější, než oběšení. Obě zákonodárné komory schválily „Zákon o humánní smrti“, který stanovil popravu plynem, jenž by byl k vězni přiveden bez varování a ve spánku v cele.⁷⁶

V roce 1924 se stal první osobou popravenou pomocí plynu odsouzenec Gee Jon. Nevadští pracovníci věznice nejdříve doufali, že do cely, kde bude Gee Jon spát napumpují

---

⁷³ GERBER, Rudolf J. a JOHNSON John M. The top ten Death penalty myths, s. 8–9.

⁷⁴ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 320-323.

⁷⁵ GERBER, Rudolf J. a JOHNSON John M. The top ten Death penalty myths, s. 9.

⁷⁶ GERBER, Rudolf J. a JOHNSON John M. The top ten Death penalty myths, s. 9–10.

kyanidový plyn. To se ovšem ukázalo později jako nemožné, a tak zkonstruovali na tyto popravy speciálně navrženou plynovou komoru. Ta byla dostatečně velká, aby se do ní vešla dřevěná židle blízko menšího okénka, pomocí něhož mohlo dovnitř nahlížet několik diváků.⁷⁷

Státní komise pro potraviny a drogy doporučila používat stejnou kyselinu kyanovodíkovou, jaká se používá k hubení hmyzu na pomerančovniku.⁷⁸

Ve věci Stát v. Gee Jon Nejvyšší soud Nevady pochválil své zákonodárce za to, že „provedli trest smrti tím nejhumnějším způsobem, jaký moderní věda zná“. Po zjevně bezbolestných popravách ve státě Nevada začaly přecházet i další státy v USA z elektriny na plyn. Např. v roce 1933 Colorado a Arizona či v roce 1954 stát Mississippi, které tímto rozhodnutím nahradily popravy elektrickým křeslem.⁷⁹

Plyn, který byl poprvé použitý jako zákonný prostředek poprav v roce 1924, jak už bylo zmíněno, byl o dvacet let později zneužit nacisty k hromadnému vraždění. Rudolf Hess, který byl velitelem koncentračního tábora Osvětim, prohlásil před norimberským tribunálem: „*Odhaduji, že plynem a ohněm zahynulo na dva a půl milionu obětí*“. I napříc tomuto zjištění několik států v USA od těchto způsobů poprav i tak neustoupila.⁸⁰

V roce 1984 arizonský Nejvyšší soud uklidňoval veřejnost tím, že: „*Skutečnost, že je méně bolestivé a humánnější než oběšení, stačí k úplnému vyvracení obvinění, že představuje krutý a neobvyklý trest*“. Pracovníci věznic dávali také větší přednost plynovým komorám, jelikož se cítili přímo méně odpovědní za způsobení smrti odsouzeného. Technologie plynu, trubek a knoflíků sloužila jako nárazník mezi odsouzenými vězni a popravčími, což je oddělovalo od přímého způsobení smrti.⁸¹

2.2.3. Zastřelení

Kromě plynové komory a elektrického křesla bylo jedinou alternativou k oběšení, kterou kdy některý stát před koncem 20. století používal, právě metoda zastřelení. Možné to

---

⁷⁷ GERBER, Rudolf J. a JOHNSON John M. The top ten Death penalty myths, s. 9–10.

⁷⁸ GERBER, Rudolf J. a JOHNSON John M. The top ten Death penalty myths, s. 10.

⁷⁹ GERBER, Rudolf J. a JOHNSON John M. The top ten Death penalty myths, s. 10.

⁸⁰ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 306.

⁸¹ GERBER, Rudolf J. a JOHNSON John M. The top ten Death penalty myths, s. 10.

bylo pouze ve státech Nevadě a Utahu. Odpověď na otázku, proč tato metoda fungovala v těchto dvou státech je jednoduchá. Bylo to v důsledku toho, že v těchto dvou státech žil větší počet Mormonů, jejichž učení o krevním vykoupení spočívá na konceptu, že některé hříchy jsou tak ohavné, že je může pachatel odčinit jedině tím, že doslova prolije svou krev.⁸²

Jelikož při popravě oběšením se krev ve většině případů neprolívala, tak stát Utah dával odsouzeným vězňům na výběr mezi oběšením, zastřelením či stětím. Možnost stětí byla v roce 1878 zrušena.⁸³

Oddíl popravčích byl umístěn ve stanu, aby se před dotyčnými diváky skryla totožnost střelců. Nad srdce odsouzeného vězně byl umístěn terč. Co určitě stojí za zmínku je to, že některé zbraně byly nabity ostrými náboji a jiné slepými náboji, a to podle vzoru, který střelci neznali, tudíž nikdo nemohl vědět, kdo je v ten moment kat.⁸⁴

Když koncem 19. století stanovil Utah popravu zastřelením namísto oběšením, byla tato metoda napadena jako neslučitelná s osmým dodatkem. Nejvyšší soud Spojených států při zamítnutí žaloby zdůraznil, že zastřelení je skutečně tradičním způsobem popravu, a to právě u armády.⁸⁵

Musíme podotknout, že několik zastřelení provedených na území těchto dvou států způsobilo okamžitou smrt, a tím tedy bezbolestnou smrt. Ovšem převážně tisk v jiných částech USA byl k této praxi i přesto velmi kritický díky její nedůstojnosti a poškození těla vězně.⁸⁶

Metoda popravení střelbou se nikdy nerozšířila mimo státy Utah a Nevadu. Nevada od této metody upustila, když stát v roce 1921 přešel na plynovou komoru. Avšak v Utahu je zastřelení dodnes jednou z možností.⁸⁷

---

⁸² BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 203.

⁸³ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 203.

⁸⁴ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 203.

⁸⁵ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 235.

⁸⁶ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 203.

⁸⁷ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 203.

2.2.4. Smrtící injekce

V momentě, kdy Nejvyšší soud v roce 1976 povolil obnovení trestu smrti v USA, byla plynová komora a elektrické křeslo nejběžnějšími nástroji poprav. Do konce století však téměř všechny státy provozující trest smrti popravovaly své odsouzené vězně pomocí smrtící injekce. Jen v roce 1999 bylo z devadesáti osmi vězňů popraveno smrtící injekcí devadesát čtyři odsouzených osob. Nikdy předtím se v zemi neuskutečnil tak rychlý způsob poprav.⁸⁸

Na podávání smrtící injekce byly znepokojivé hlavně dva prvky. Tím prvním bylo, že podání smrtící látky odsouzenému vyžadovalo nepříjemnou blízkost mezi odsouzeným a popravčím. Stát několik málo centimetrů od odsouzeného, dotýkat se ho jednou rukou a v druhé držet injekční stříkačku, znamenalo pro mnoho lidí až příliš nápadně se vžít do role vraha. A tím druhým znepokojivým prvkem bylo vstřikování chemických látek do krevního oběhu, jelikož toto tradičně prováděli lékaři. Ovšem mnoho lékařů považovalo za velmi znepokojující, aby byli povoláni k ukončení života, místo aby život prodloužili. Lékaři se mnoho časů podíleli na samotných popravách, ale jejich role se omezovala pouze na konstatování smrti popraveného, nikoli smrt někomu způsobit.⁸⁹

Na rozdíl od plynu nebo elektrického šoku nevyžadovala smrtící injekce žádné specializované vybavení. Všechny nutné chemikálie, stříkačky a nitrožilní hadičky byly snadno dostupné ke koupi. Další velkou výhodou smrtící injekce bylo, že poprava pomocí této metody byla méně bolestivá a čistá. Smrtící injekce slibovala, že poprava pomocí ní bude čistší, než poprava elektrickým křeslem a plynem.⁹⁰

Na jaře roku 1977 se státy Texas a Oklahoma staly prvními, kterou novou metodu pomocí smrtící injekce přijaly. Nedlouho poté přijala tuto metodu i většina ostatních států. V roce 1982 byl prvním popraveným touto metodou jistý Charlie Brooks z Texasu. Brooks byl položen na nosítka a byl připoután, aby nemohl z lehátka utéct. Během toho mu byly aplikovány tři léky. První byl thiopental sodný, barbiturát, který vyvolal u odsouzeného bezvědomí. Následoval pankuronium bromid, což je svalový relaxant, který ochromí

---

⁸⁸ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 296.

⁸⁹ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 296.

⁹⁰ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 296–297.

dýchací svaly. Jako poslední byl podán chlorid draselný, který zastaví srdce. Stejně chemikálie ve stejném pořadí byly použity při většině dalších poprav touto metodou.⁹¹

Americká lékařská asociace zakázala všem lékařům účastnit se poprav, tudíž tyto úkony museli obvykle provádět zaměstnanci věznice. Lékaři pouze u popravy předem poskytovali daná sedativa a po skončení popravy prováděli pitvu. Nedostatečné lékařské vzdělání vězeňských pracovníků provádějící popravy přispělo k několika chybám. Ovšem v průměru byla smrtící injekce méně bolestivá a hrůzná než kterýkoliv její předchůdce.⁹²

Jedinou významnou právní námitkou proti smrtící injekci byla ironická, a nakonec i neúspěšná žaloba, kterou vedl Fond právní ochrany, a která tvrdila, že tyto chemické látky nelze používat, jelikož nebyly schválené jako bezpečné Úřadem pro kontrolu potravin a léčiv.⁹³

---

⁹¹ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 297.

⁹² BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 297.

⁹³ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 298.

3. Ukončení trestu smrti v Evropě

V současné době existuje opravdu velký rozdíl mezi evropskou a americkou praxí v oblasti trestu smrti.⁹⁴

Protokol č. 6 k Evropské úmluvě o lidských právech (EÚLP), který byl otevřen k podpisu v roce 1983, vyžadoval po signatářských státech, aby zakázaly trest smrti s výjimkou zločinů spáchaných „v době války nebo bezprostřední hrozby války“. Každý ze současných 27 členských států Evropské unie tento protokol podepsal a ratifikoval. Stejně učinilo také všech 47 členských států Rady Evropy s výjimkou Ruska.⁹⁵

Protokol č. 13 k Evropské úmluvě o lidských právech se otevřel k podpisu v litevském Vilniusu v roce 2002. Ten stanovil plošný zákaz trestu smrti bez výjimek.⁹⁶

Tato pozoruhodná pospolitost v praxi je výsledkem naprosto vědomé politiky. Když státy bývalého východního bloku začaly na počátku 90. let 20. století vést dlouhý proces příprav na vstup do Evropské unie, jejich politické vedení bylo obeznámeno, že *„okamžitě zavedení moratoria na popravy se závazkem podepsat a ratifikovat protokol č. 6 k Evropské úmluvě o lidských právech do jednoho až tří let“* je naprostou podmínkou dalšího postupu směrem přijetí daného státu do Evropské unie.⁹⁷

Evropa se díky tomuto stala zónou „bez trestu smrti“. A to nejen z politického hlediska, ale také z hlediska geografického. Neboť evropské státy, které nejsou přímo členy EU (Švýcarsko, Norsko), trest smrti také zrušily.⁹⁸

Návrat trestu smrti do některého ze členských států Evropské unie je v současné době prakticky nemyslitelný. Formálně je trest smrti zakázán existencí protokolů k EÚLP. Důležité je také zmínit fakt, že v uplynulých letech došlo v mnoha zemích EU k dramatickému odklonu veřejného mínění od trestu smrti. To snížilo politickou důležitost trestu smrti a do značné míry zbavil západoevropské politiky povinnosti

---

⁹⁴ HAMMEL Andrew. Ending the Death Penalty, s. 9.

⁹⁵ HAMMEL Andrew. Ending the Death Penalty, s. 9.

⁹⁶ HAMMEL Andrew. Ending the Death Penalty, s. 9.

⁹⁷ HAMMEL Andrew. Ending the Death Penalty, s. 9.

⁹⁸ HAMMEL Andrew. Ending the Death Penalty, s. 9.

„poučovat“ veřejnost o špatnosti trestu smrti či odrážet legislativní pokusy o jeho znovuzavedení.⁹⁹

Úředníci Evropské unie pokládají zrušení trestu smrti na celém kontinentu za velmi významný úspěch a jen zřídka si nechají ujít příležitost, aby na toto neupozornily.¹⁰⁰

Ovšem, nebylo tomu tak vždy, kdy by v určitých zemích EU došlo ve veřejném mínění k drastickému odklonu od trestu smrti. Odpor k trestu smrti se nejdříve rozšířil mezi evropské elity a politická struktura členských zemí Evropské unie (i EU samotná) vytvořily podmínky, za nichž mohl být trest smrti marginalizován a poté zcela a trvale zrušen. A to i za předpokladu, že pro tento trest existovala zbytková podpora obyvatelstva. Profesor sociologie a práva David Garland poukázal na fakt, že veřejné mínění o trestu smrti se mění pouze zřídka, dokud je trest smrti v daném státě stále aktivně používán. Jakmile se však stalo, že vlády přistoupily ke zrušení trestu smrti a ke zrušení došlo tváří v tvář většinovému odporu obyvatelstva, pak má veřejné mínění tendenci se podle toho opatrně a pomalu měnit a naučit se považovat jiné formy sankcí za opatření, která jsou k dispozici v civilizované společnosti.¹⁰¹

Ve Francii a Německu začala prudce klesat podpora trestu smrti koncem devadesátých let a počátkem roku 2000 se dostala na nové stabilní minimum. Jednou z příčin mohla být stále pokračující vysoká aktivita představitelů Evropské unie proti trestu smrti. Ale nejpravděpodobnější vysvětlení poklesu podpory trestu smrti u lidí žijících v Evropě může být i to, že v devadesátých letech 20. století se informovalo ve veliké míře o osudech občanů zemí EU, kteří skončili v celách smrti ve Spojených státech amerických. V roce 2000 během zahajovacího ceremoniálu letních olympijských her v Sydney, protestoval italský olympijský tým kvůli popravě amerického občana italského původu, která se odehrála v témže roce. Demonstrace proti trestu smrti propukly také v mnoha italských městech.¹⁰²

---

⁹⁹ HAMMEL Andrew. Ending the Death Penalty, s. 9.

¹⁰⁰ HAMMEL Andrew. Ending the Death Penalty, s. 9.

¹⁰¹ HAMMEL Andrew. Ending the Death Penalty, s. 178–179.

¹⁰² HAMMEL Andrew. Ending the Death Penalty, s. 179–181.

3.1. Ukončení trestu smrti v ČR

Poslední poprava v Československu se konala 2. února roku 1989, kdy byl v pankrácké věznici pověšen pětinasobný vrah. V následujícím roce 1990 byl zákonem č. 175/1990 Sb. trest smrti zrušen. Jako výjimečného trestu se používá odnětí svobody nad patnáct až dvacet let a trestu odnětí svobody na doživotí.¹⁰³

Co však nemohu opominout je fakt, že v České republice se provedl patnáct let poté, co bývalé Československo v roce 1990 zrušilo trest smrti průzkum veřejného mínění. Ten ukázal, že pro znovuzavedení trestu smrti se vyslovilo 66 % respondentů.¹⁰⁴

---

¹⁰³ MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti, s. 373.

¹⁰⁴ HAMMEL Andrew. Ending the Death Penalty, s. 26.

4. Právní úprava a mezinárodní úmluvy k trestu smrti

4.1. Všeobecná deklarace lidských práv

Všeobecná deklarace lidských práv je mnoho let ústředním bodem moderního mezinárodního práva v oblasti lidských práv. Její význam je stále velký a stále roste.¹⁰⁵

Deklaraci přijalo Valné shromáždění OSN 10. prosince 1948 poměrem hlasů 48 ku 0 hlasů. 8 hlasů pro Deklaraci se zdrželo hlasování. Byly to státy „komunistického bloku“ a Jihoafrická republika.¹⁰⁶

K tématu této práce je stěžejní z Všeobecné deklarace lidských práv článek 11, jehož znění je: *(1) Každý, kdo je obviněn z trestného činu, považuje se za nevinného, dokud není zákonným postupem prokázána jeho vina ve veřejném řízení, v němž mu byly zajištěny veškeré možnosti obhajoby.*

(2) Nikdo nesmí být odsouzen pro čin nebo opomenutí, které v době, kdy byly spáchány, nebyly trestné podle státního nebo mezinárodního práva. Rovněž nesmí být uložen trest těžší, než jakého bylo možno použít v době, kdy byl trestný čin spáchán.

4.2. Mezinárodní pakt o občanských a politických právech

V New Yorku dne 19. prosince roku 1966 byl otevřen k podpisu Mezinárodní pakt o občanských a politických právech. Československou socialistickou republikou byl pakt podepsán dne 7. října 1968 v New Yorku. Současně vznikl i Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech.¹⁰⁷

Česká republika je vázána tímto paktem na základě vyhlášky ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech. V platnost vstoupil dne 23. března 1976.¹⁰⁸

---

¹⁰⁵ JOHNSON Glen a SYMONIDES Janusz. The Universal Declaration of Human Rights, s. 19.

¹⁰⁶ JOHNSON Glen a SYMONIDES Janusz. The Universal Declaration of Human Rights, s. 38.

¹⁰⁷ PAŠKOVÁ, Dominika. Vývoj trestu smrti v právní úpravě, s. 49.

¹⁰⁸ Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976, o Mezinárodním Paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním Paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech ze dne 10. května 1976.

V části III., přesněji v článku 6 je napsáno: „Každá lidská bytost má právo na život. Toto právo je chráněno zákonem. Nikdo nebude svévolně zbaven života.“ Dále: „V zemích, kde nebyl zrušen trest smrti, může být rozsudek trestu smrti vyhlášen pouze za nejtěžší trestné činy v souladu s právem platným v době, kdy byl trestný čin spáchán, a nikoli v rozporu s ustanovením tohoto Paktu a Úmluvy o zabránění a trestání zločinu genocidia. Tento trest může být vykonán pouze na základě konečného rozsudku vyneseného příslušným soudem“

V části III. v článku 6 můžeme také nalézt to, že každý odsouzený k trestu smrti, má právo zažádat si o milost či zmírnění trestu. Rozsudek týkající se trestu smrti, nebude se ukládat za trestné činy osobám mladších osmnácti let a nebude se vykonávat ani na gravidních ženách.¹⁰⁹

4.3. Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

Přijata byla Radou Evropy a k jejímu podepsání došlo dne 4. listopadu 1950 v Římě. Tato úmluva je základním pilířem ochrany lidských práv v Evropě poskytnuté právem mezinárodním. Ve dne 18. března roku 1992 Česká a Slovenská federativní republika se stala jako jednou z prvních zemí střední Evropy stranou úmluvy.¹¹⁰

V Hlavě I. v článku 2 této úmluvy je uvedeno: „Právo každého na život je chráněno zákonem. Nikdo nesmí být úmyslně zbaven života kromě výkonu soudem uloženého trestu následujícího po uznání viny za spáchání trestného činu, pro který zákon ukládá tento trest“. Dále se v úmluvě však píše, že: „Zbavení života se nebude považovat za způsobené v rozporu s tímto článkem, jestliže bude vyplývat z použití síly, které není víc než zcela nezbytné, při: za první obraně každé osoby proti nezákonnému násilí, za druhé provádění zákonného zatčení nebo zabránění útěku osoby zákonně zadržené a za třetí uskutečněné akci za účelem potlačení nepokojů nebo vzpoury“.¹¹¹

---

¹⁰⁹ Čl. 6 vyhlášky ministra zahraničních věcí č. 120/1976, o Mezinárodním Paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním Paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech ze dne 10. května 1976.

¹¹⁰ PAŠKOVÁ, Dominika. Vývoj trestu smrti v právní úpravě, s. 47.

¹¹¹ Čl. 2 zákona č. 209/1992 Sb., Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících ze dne 21. února 1991.

4.4. Dodatkový protokol č. 6 k Evropské úmluvě o lidských právech

Protokol č. 6 vstoupil v platnost na základě svého článku 8 odst. 1 dnem 1. března 1985 a pro ČSFR podle téhož článku odst. 2 dnem 1. dubna 1992.¹¹²

V článku 2 dodatkového protokolu č. 6 se zakazuje trest smrti a je zde uvedeno: „*Trest smrti se zrušuje. Nikdo nemůže být k takovému trestu odsouzen ani popraven*“. Avšak hned v článku 2 se zmiňuje trest smrti v době války, přesně je zde napsáno: „*Stát může zákonem stanovit trest smrti za činy spáchané v době války nebo bezprostřední hrozby války; tento trest bude uložen pouze v případech, které předvídá zákon a v souladu s jeho ustanoveními. Stát sdělí generálnímu tajemníkovi Rady Evropy příslušná ustanovení tohoto zákona*“¹¹³

Pokud by Česká republika přemýšlela nad tím trest smrti obnovit (s výhradou článku 2 Protokolu č. 6), musela by země nejprve samotný Protokol vypovědět, což by ovšem mohlo být velmi problematické, jelikož Protokol č. 6 nemá výpovědní klauzuli. Z toho vyplývá, že pokud by Česká republika chtěla navrátit trest smrti, musela by pravděpodobně vystoupit z Rady Evropy se všemi z toho vyplývajícími mezinárodně právními a mezinárodně politickými důsledky.¹¹⁴

4.5. Dodatkový protokol č. 13 k Evropské úmluvě o lidských právech

Dalším dodatkovým protokolem je dodatkový protokol č. 13, který vstoupil v platnost na základě svého článku 7 odst. 1 dne 1. července 2003. Česká republika podepsala tento protokol ve Vilniusu dne 3. května 2002 a v platnost vstupuje podle odstavce 2 článku 7 dne 1. listopadu 2004.¹¹⁵

Tento dodatkový protokol se týká zrušení trestu smrti za všech okolností. V článku 1 týkající se Zrušení trestu smrti, se píše: „*Trest smrti se zrušuje. Nikdo nesmí být odsouzen k takovému trestu ani popraven*“. Dále v článku 2 je zákaz odstoupení, přesněji: „*Od*

---

¹¹² Dodatkový protokol č. 6 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod týkající se zrušení trestu smrti ze dne 28. dubna 1983.

¹¹³ Dodatkový protokol č. 6 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod týkající se zrušení trestu smrti ze dne 28. dubna 1983.

¹¹⁴ ČAPEK, Jan. Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, s. 111.

¹¹⁵ Dodatkový protokol č. 13 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod týkající se zrušení trestu smrti za všech okolností ze dne 3. května 2002.

*ustanovení tohoto Protokolu nelze odstoupit podle článku 15 Úmluvy“ A v článku 3 je zákaz výhrad, tedy: „Vůči ustanovením tohoto Protokolu nelze učinit výhradu podle článku 57 Úmluvy“.*¹¹⁶

Důvodem vzniku tohoto Protokolu bylo především to, že Protokol č. 6 k Úmluvě týkající se zrušení trestu smrti, podepsaný ve městě Štrasburk 28. dubna roku 1983, nevyklučuje trest smrti za činy spáchané v době probíhající války či hrozby války. Členské státy Rady Evropy, kteří jsou zároveň signatáři tohoto Protokolu jsou přesvědčeni, že právo každého člověka na život je základní hodnotou demokratické společnosti. Proto bylo rozhodnuto, že se učiní poslední krok ke zrušení trestu smrti za všech okolností.¹¹⁷

4.6. Listina základních práv a svobod

Listina základních práv a svobod je jednou z hlavních složek ústavního pořádku České republiky. Je součástí Ústavy ČR v jejím článku 3 a odstavci 112. Listina základních práv a svobod je vnitrostátní dokumentem, který vyjadřuje vztah mezi občanem a státem. Obsahuje celkem 6 hlav společně se 44 články.¹¹⁸

Pro tuto práci, která se týká pojmu trestu smrti je nejdůležitější Hlava druhá, Oddíl první, článek 6, který obsahuje čtyři odstavce. První odstavec praví: *„Každý má právo na život. Lidský život je hoden ochrany již před narozením“*. Ve druhém odstavci nalezneme: *„Nikdo nesmí být zbaven života“*, pokračuje to třetím odstavcem: *„Trest smrti se nepřipouští“* a v posledním čtvrtém odstavci se píše: *„Porušením práv podle tohoto článku není, jestliže byl někdo zbaven života v souvislosti s jednáním, která podle zákona není trestné. Právo bránit život svůj či jiného člověka i se zbraní je zaručeno za podmínek, které stanoví zákon.“*¹¹⁹

---

¹¹⁶ Dodatkový protokol č. 13 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod týkající se zrušení trestu smrti za všech okolností ze dne 3. května 2002.

¹¹⁷ ČAPEK, Jan. Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, s. 138.

¹¹⁸ Zákon č. 209/1992 Sb., Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících ze dne 21. února 1991.

¹¹⁹ Zákon č. 209/1992 Sb., Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících ze dne 21. února 1991.

5. Trest smrti v USA z pohledu jednotlivých států USA

Na počátku 19.století se Američané pyšnili trestními zákoníky mírnějšími než v Evropě, ale v polovině 20. století se začala situace obracet.

Nejtvrdší zahraniční kritika týkající se tohoto trestu přicházela z toho důvodu, že některé jižanské státy stále tento trest ukládaly černošským obžalovaným za méně závažné trestné činy. Příkladem byl obžalovaný Jimmy Wilson v roce 1958 v Alabamě, který byl odsouzen k trestu smrti za okradení bílé ženy o 1,95 dolaru. Tento případ se stal brzy známým po celém světě. V době, kdy vrcholí studená válka, otiskly pražské noviny dokonce zprávu s titulkem „*Tohle je Amerika*“. Ovšem kritiku nevnášely jen země s komunistickým režimem. Londýnské noviny Sunday Express napsaly na titulní stranu zahraničního zpravodajství „*Černoch má v USA zemřít za krádež 14 liber*“. Americké velvyslanectví v Londýně hlásilo, že každý den dostávají šest stovek protestních dopisů a dalších čtyři sta přicházelo na americké velvyslanectví sídlící v Dublinu. Americkému velvyslanci v Haagu bylo dokonce vyhrožováno smrtí v případě Wilsonovy popravy. Nakonec se Wilsonův trest zmírnil z důvodu „mezinárodního hulákání“.¹²⁰

Tento hlasitý odpor proti trestu smrti zapříčinil největší nárůst legislativní aktivity od dob před první světovou válkou.¹²¹

Aljaška společně se státem Havaj zrušily trest smrti v roce 1957. Stát Delaware zrušil tento trest v roce 1958, ale v roce 1961 se k němu znovu vrátil. Ve státě Oregon v roce 1964 proběhlo referendum, ve kterém se více než 60% obyvatel vyslovilo pro zrušení trestu smrti. V roce 1965 trest smrti zrušily další státy mezi nimiž byl New York, Vermont, Iowa a Západní Virginie. Tolik států ještě nikdy v historii trest smrti nerušilo. V únoru roku 1965 projednávalo dvacet státních zákonodárných sborů návrhy zákonů na zrušení trestu smrti. Počet poprav, který klesal do roku 1935, začal klesat ještě mnohem rychleji. V roce 1960 bylo vykonáno 56 poprav a v roce 1965, tedy jen o pět let později pouze 7 poprav.¹²²

Ovšem na konci dvacátého století zažije trest smrti náhlé vzkříšení. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci Furman v. Georgia z roku 1972, které prohlásilo zákony týkající

---

¹²⁰ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 243.

¹²¹ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 244.

¹²² BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 244.

se trestu smrti za protiústavní, vyvolalo největší vlnu legislativy zabývající se trestem smrti, jakou kdy země vůbec zažila. Hned den po vyhlášení rozsudku, oznámili soudu zákonodárci v pěti státech svůj záměr předložit zákony, které by obnovily trest smrti. Tehdejší prezident USA, Richard Nixon, požádal FBI, aby mu poskytla dané informace o případech, kdy se stalo, že odsouzený vrah po propuštění spáchal další vraždu. Ve státě Kalifornie, kde Nejvyšší soud shledal trest smrti, jako zakázaný podle ústavy státu, byla podpora tohoto trestu tak silná, že se o něm v roce 1972 veřejně hlasovalo. Tím se stalo, že voliči poměrem hlasů dva ku jedné změnili státní ústavu tak, že trest smrti se výslovně povolil. Do roku 1976 přijalo nové zákony o trestu smrti třicet pět států společně s federální vládou.¹²³

V roce 1976 převažovali příznivci trestu smrti nad odpůrci tohoto trestu šedesát pět ku dvaceti osmi procentům, což byl zatím největší rozdíl od roku 1950. Takovýto posun byl rovnoměrný ve všech státech USA. Přesvědčení, že obyvatelé USA trest smrti zavrhli bylo tímto více méně vyvráceno.¹²⁴

Byly vypracované nové zákony o trestu smrti v souladu s názory soudců Stewarta a Whitea. Ty se velmi lišily od platných zákonů před rokem 1976. Oba soudci totiž došli k závěru, že pokud je porotě ponechána ničím neomezená volnost při rozhodování, zda zvolí pro odsouzeného doživotní vězení či trest smrti, výsledný vzorec rozsudků nemá nikdy žádný logický důvod. Existovaly tedy dva způsoby, jak tuto potíž vyřešit a zároveň napravit. Jedním z řešení bylo odebrat porotě volnost v rozhodování tím, že se navrátí ke staré praxi definovat skupiny trestných činů, za které bude vždy udělován trest smrti. Např. Severní Karolína zavedla, že trest smrti se stane povinným trestem v případě vraždy prvního stupně a za znásilnění s přitěžujícími okolnostmi. Druhým řešením bylo uzákonit normy, které by omezily volnost porotců při rozhodování toho, kdo bude moci žít a kdo naopak zemře. Státy, které se rozhodly pro toto druhé řešení se poté řídily vzorovým trestním zákoníkem. Podle tohoto vzorového trestního zákoníku by se po odsouzení obžalované osoby za vraždu prvního stupně konalo vynášení rozsudku v samostatném řízení, ve kterém by každá strana mohla předkládat své důkazy. Tento trestní zákoník navíc uváděl osm „přitěžujících okolností“ či faktorů, které zapříčinily, že trest smrti by byl v daném případě vhodnější. To

---

¹²³ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 267–268.

¹²⁴ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 268.

platilo např. v případech, kdy byl odsouzený již v minulosti odsouzený za jiný násilný trestný čin. Aby tedy mohl být obžalovaný porotou odsouzen k trestu smrti, musela porota u obžalovaného shledat alespoň jednu přitěžující okolnost. Trestní zákoník uváděl také osm „polehčujících okolností“ či faktorů, kdy byl trest smrti shledán naopak jako ne příliš vhodný. Tím byl např. nízký věk obžalovaného či beztrestná minulost. Smyslem bylo upřesnit, co má porota při volbě vhodného trestu zohlednit.¹²⁵

Stát Florida vytvořila osm přitěžujících okolností, a naopak pouze sedm polehčujících okolností. Stát Georgia přijala zákon obsahující dokonce deset přitěžujících okolností a žádné polehčující okolnosti. To znamenalo, že jakmile porota došla k zjištění jedné přitěžující okolnosti, měla zvážit všechny přitěžující i polehčující důkazy bez toho, aby se odvolávala na konkrétní zákonné okolnosti a podle toho rozhodnout o výši trestu. Ve státě Texas byla možnost k udělení trestu smrti stanovena pro určité skupiny vražd, zahrnující i vraždy policistů, vraždy spáchané za účelem finančního obohacení a vraždy spáchané v průběhu specifikovaných trestných činů. Trest smrti v těchto případech měla porota uložit pouze v případě, že vražda byla spáchána úmyslně a že je velká pravděpodobnost, že obžalovaný spáchá v budoucnu opět násilnou trestnou činnost.¹²⁶

V letech 1977-1998 se podíl respondentů podporující trest smrti za vraždu, pohyboval okolo 66 % až 76 %. Naproti tomu podíl odpůrců trestu smrti se pohyboval okolo 19 % až 28 % procenty. Což je veliký rozdíl. Podpora trestu smrti byla v 80. a 90. letech opravdu konzistentní napříč všemi regiony a demografickými skupinami. Jediné výraznější rozdíly v postojích k trestu smrti se odvíjeli od barvy pleti. Ovšem lidé všech ras se spíše klonily k podpoře tohoto trestu. Je však zajímavé, že v roce 1996 podporovali lidé s bílou pletí trest smrti přibližně v poměru 75 % ku 25 %, zatímco u nebílých občanů to bylo 54 % ku 35 %. Další demografické rozdíly existovaly, ale žádný z nich nebyl příliš veliký. Např. muži podporovali trest smrti o něco málo více než ženy. Dále majetnější občané podporovali trest smrti více než chudší obyvatelstvo. Republikáni se oproti demokratické straně vyslovovali také více pro trest smrti. Co je však důležité říct je, že trest smrti byl i tak téměř stejně populární ve všech částech USA.¹²⁷

---

¹²⁵ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 269.

¹²⁶ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 269–270.

¹²⁷ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 275–276.

Pokud volený úředník v 80. a 90. letech nesouhlasil s trestem smrti na veřejnosti, tak se to ve většině případech rovnalo vzdání se naděje na pokračování kariéry. Velmi zřetelně to šlo vidět během prezidentských voleb v roce 1988, kdy jeden z kandidátů Michael Dukakis podle všeobecného mínění ztratil veškerou šanci na vítězství poté, co v debatě s Georgem Bushem vyslovil a zdůraznil svůj nesouhlas s trestem smrti. Další veřejnou politickou osobností vyslovující se proti trestu smrti byl guvernér státu New York, Mario Cuomo. Ten každoročně vetoval zákon, kterým by se ve státě New York obnovil trest smrti. Mario Cuomo měl štěstí, že v jiných oblastech byl u občanů natolik populární, že zůstal ve funkci guvernéra tři funkční období. Ovšem v roce 1994 prohrál znovuzvolení s protikandidátem Georgem Patakim, který učinil z trestu smrti hlavní část celé své kampaně.¹²⁸

V roce 1999 se v USA nacházelo 38 států s trestem smrti. Z 598 poprav, které byly vykonané v letech 1977-1999 se všechny až na několik málo výjimek odehrály na jihu. Dominoval stát Texas se 199 popravami. Následoval stát Virginie, která provedla 73 poprav. Dále Florida se 44 popravami a Missouri s počtem 41 poprav. Odpověď na to, proč v počtech poprav dominovaly více jižanské státy oproti severním je jednoduchá. Na Jihu byla míra vražd v mnohem vyšším počtu než na Severu. Během let 1976-1998 byla míra vražd ve státech Texas, Louisiana, Arkansas a Oklahomě až čtyřikrát vyšší než například v Nové Anglii. Jižané měli tedy mnohem více příležitostí k uložení trestu smrti než lidé žijící na severu USA, převaha vražd je mohla přimět k tomu, že byli ochotnější, co se uložení trestu smrti týče. Co je ovšem ještě důležité zmínit je to, že byly i určité rozdíly ve způsobu, jakým dotyčné státy zajišťovaly obhájce obviněnému. Ve většině případů byli obvinění z vraždy příliš chudí na to, aby si zvládli zaplatit svého vlastního obhájce. Ve většině severních států, které měly zákony povolující trest smrti, vedli procesy s obviněnými z vraždy velmi zkušenými veřejnými obhájci, kteří měli s tímto letité zkušenosti. Opakem to bylo ve většině jižanských státech, kde obvinění z vraždy byli zastupováni obhájci s minimální praxí, kteří byli přidělováni soudci. Odměna pro tyto obhájce byla tak nízká, že přitahovala pouze tu nejméně kvalifikovanou část advokátní komory. To zapříčinilo, že většina z těchto obhájců neměla žádné zkušenosti s trestními věcmi, natož s projednáváním případů odsouzení k smrti. Mnozí se tedy příliš nesnažili shromáždit důkazy, které by jejich klientům alespoň pomohly

---

¹²⁸ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 276.

se vyhnout trestu smrti. Bohužel se stávalo i to, že někteří obhájci část procesu prospali, byli příliš opilí na to, aby mohli odvádět svou práci či používali rasové připomínky na adresu svých vlastních klientů před porotou.¹²⁹

Nastal náhlý úpadek milostí. Bylo zvykem, že po celá staletí guvernéri daných států ve značném počtu zmírňovali rozsudky smrti. Tento vzorec pokračoval a byl patrný i v prvních dvou třetinách dvacátého století. Např. stát Florida v letech 1924-1966 zmírnila téměř čtvrtinu trestů smrti. Ale již v roce 1987 bylo v USA vyneseno celkem 299 rozsudků smrti a z toho jich zmírněno bylo pouze pět. Téměř to samé pokračovalo o rok později, kdy bylo k trestu smrti odsouzeno 296 osob a z toho pouze čtyři osoby se dočkaly zmírnění trestu. Kdysi byla milost běžnou součástí procesu vynášení rozsudků smrti u obžalovaných, ovšem hned jak byl tento proces konstituován, stalo se zmírnění původního rozsudku velmi výjimečným jevem.¹³⁰

Soudní řízení v případě odsouzení k trestu smrti trvalo obvykle několik let. Jelikož si ve většině případech nemohl obžalovaný dovolit zaplatit advokáta, všechny zúčastněné v každé fázi soudního řízení platil stát. Což zahrnovalo státního zástupce, obhájce, soudce, další zaměstnance soudu a také znalce, které obě strany potřebovaly k vysvětlení psychologických a neurologických důkazů předložených při vynášení rozsudku. Z toho plyne, že konstituovaný trest smrti byl velmi drahý. Mnohem dražší než odsouzení vrahů na doživotí do věznic, a to i při započtení všech nákladů na údržbu věznic. Dukeova univerzita provedla počátkem 90. let nejneutrálnější a nejdůkladnější měření nákladů trestu smrti pro různé státy. Zde zjistili, že náklady na trest smrti pro daňové poplatníky státu Severní Karolína, tím myslíme částku, o kterou odsouzení vrahů k trestu smrti převyšuje náklady na jejich doživotní ubytování ve vězení, činí více než 250 000 dolarů na jeden rozsudek smrti a více než 2 miliony dolarů na jednu popravu. Co se týče ostatních států, tak zde byly náklady velmi podobné.¹³¹

Co stojí za tím, že přesto, že většina demokratických zemí ve 20. století trest smrti zrušila, tak USA se stále tohoto trestu nevzdala? I když během 70. let to vypadalo, že USA k zrušení trestu smrti také směřuje, nakonec od tohoto upustily a vrátily se ke své staré praxi.

---

¹²⁹ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 277–279.

¹³⁰ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 291.

¹³¹ BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 295.

Jeden z důvodů, proč tak učinily, souvisí s mírou násilné trestné činnosti. V 60. a 70. letech 20. století vzrostla dramaticky míra vražd provedena na území USA. Vzrostla na mnohem vyšší úroveň než ve většině podobných zemí. V roce 1990 byla míra vražd ve Spojených státech devětkrát vyšší než ve Francii či Německu, a dokonce třináctkrát vyšší než ve Spojeném království. Vysoká míra násilné kriminality měla za důsledek vytvoření atmosféry strachu mezi obyvateli Spojených států, v níž žádosti o zpřísnění trestu, včetně trestu smrti, získaly politickou podporu. Nemůžeme však vše připisovat pouze vyšší kriminalitě, jelikož např. Mexiko a Brazílie trest smrti zrušily, i když míru vražd měly ještě vyšší, než měly Spojené státy. Velmi důležitým faktem je, že ve většině USA se podpora trestu smrti ze strany veřejnosti rychle promítla do vládní politiky. Oproti tomu mnoho jiných zemí trest smrti zrušilo, přestože to obyvatelé nepodporovali. Velká Británie zrušila trest smrti v 60. letech 20. století, kdy se pro toto zrušení vyslovilo pouze 20 % obyvatelstva. Průzkumy provedené v 70. letech 20. století ukázaly, že si přeje 80 % obyvatelstva Velké Británie trest smrti v zemi obnovit. Velká Británie tento trest však neobnovila. Podobné výsledky průzkumů veřejného mínění můžeme nalézt také např. ve Francii a Rakousku. Rozdíl mezi USA a ostatními bohatými demokraciemi, pokud jde o trest smrti, může tedy jednoduše spočívat v tom, že Spojené státy jsou demokratičtější v tom smyslu, že volení představitelé považují za mnohem nutnější provádět tu politiku, kterou podporuje většina voličů.¹³²

K březnu roku 2024 má trest smrti 27 států. Patří mezi ně např. Florida, Texas, Alabama, Kalifornie, Mississippi, Arizona a další. Oproti tomu 23 států v USA tento trest smrti neprovozuje. Mezi tyto státy se řadí např. stát New York, Minnesota, Michigan, Havaj, Colorado a další. K březnu roku 2024 byly zatím provedeny dvě popravy.¹³³

5.1. Cela smrti v USA

Pojmem cela smrti je myšlena zvláštní část věznice či nápravného zařízení ve Spojených státech, kde jsou umístěni vězni odsouzeni na smrt a čekající na popravu. Je obecně dáno, že každý stát s tímto trestem má určenou instituci, v níž jsou umístěni odsouzení k trestu smrti. Většina států drží osoby v cele smrti na samotce a v absolutní izolaci v celách bez oken celý den. Kontakt s ostatními lidmi prakticky neexistuje. Vězni v celách smrti udržují kontakt pouze s vězeňskými pracovníky, s rodinou, pokud jsou s ní

---

¹³² BANNER, Stuart. The Death penalty, s. 300–301.

¹³³ Facts about the Death Penalty. Dostupné z: <https://dpic-cdn.org/production/documents/pdf/FactSheet.pdf>.

v kontaktu, anebo s dobrovolníky, kteří občas vězňům přinesou nějaké jídlo. Dále se tito vězni nesmějí účastnit žádných vzdělávacích nebo pracovních programů ve svém daném zařízení.¹³⁴

Odpůrci trestu smrti často argumentují celou smrtí tím, že extrémní izolace, ke které na cele dochází společně s nejistotou ohledně jeho osudu, představují jistou formu psychického týrání. Dlouhodobě odsouzení vězni k trestu smrti jsou mnohem náchylnější k duševním chorobám. V extrémních případech se někteří vězni mohou pokusit o sebevraždu. Jelikož se to neděje pouze výjimečně, tak to někteří označují dokonce za „fenomén cely smrti“.¹³⁵

Téměř čtvrtina vězňů čekající na smrt v celách smrti zde nakonec zemře přirozenou cestou a k popravě ani nedojde. Někteří soudci Nejvyššího soudu USA, kteří nepodporují trest smrti, ve svých disentech argumentovali, že prodlevy společně s čekáním v celách smrti je rysem, který činí trest smrti protiústavním jako velmi krutý a neobvyklý trest. Jejich názory však byly odmítnuty souhlasnými stanovisky konzervativnějších soudců, kteří tvrdili, že za tyto dlouhé prodlevy mohou samotní odsouzení a také jistí soudci, kteří jsou proti trestu smrti.¹³⁶

Na odsouzené k trestu smrti se vztahuje mnohem více omezení než na odsouzené vězně s doživotním trestem. Odsouzení k trestu smrti jsou drženi v jednolůžkových celách, oproti ostatním vězňům, kteří sdílejí celu ve dvou či čtyřech osobách. Vězni odsouzení k trestu smrti mají obvykle šest dní v týdnu jednu až dvě hodiny volna mimo svou celu a jsou vždy sami bez jiné společnosti. Oproti tomu ostatní vězni jsou často šest až sedm hodin denně mimo svou celu a mohou trávit čas s ostatními vězni. Vězni odsouzení k trestu smrti se musejí stravovat sami ve svých celách, nikdy v jídelně s ostatními vězni. Většina odsouzených k trestu smrti má povolené až tři nekontaktní návštěvy týdně, z nichž každá je omezena na jednu až dvě hodiny. Vězeň je s návštěvou oddělen pomocí skleněné přepážky

---

¹³⁴ GOULD, Laurie A. a BRENT, John J. Routledge Handbook on American Prisons. Kapitola 14 Life and death row, podkapitola Introduction, 1. a 2. odstavec.

¹³⁵ GOULD, Laurie A. a BRENT, John J. Routledge Handbook on American Prisons. Kapitola 14 Life and death row, podkapitola Introduction, 3. odstavec.

¹³⁶ GOULD, Laurie A. a BRENT, John J. Routledge Handbook on American Prisons. Kapitola 14 Life and death row, podkapitola Introduction, 5. a 6. odstavec.

a komunikace probíhá přes telefon či obrazovku. Kromě toho ve většině případů vyžadují vězeňská pravidla, aby odsouzeného k trestu smrti doprovázely minimálně tři osoby personálu věznice.¹³⁷

Cely pro odsouzence k trestu smrti mají být dobře větrané, dostatečně osvětlené, také vhodně vytápěné a samozřejmě hygienické. Jsou obvykle vybaveni lůžkem a zařízeny podobně jako cely pro běžné vězně. Tito vězni mohou mít v cele základní osobní věci pro použití v cele a materiály ke čtení. Mnoho věznic vyžaduje od svého personálu, aby byla každá cela odsouzeného k trestu smrti prohledána minimálně třikrát v týdnu. K tomu však příliš nedochází v důsledku nedostatku vězeňského personálu. Každopádně celu smrti musí v nepravidelném rozvrhu každých 15 minut navštěvovat dozorce, hlavně co se týče problémových vězňů. Vězni se sebevražednými sklony jsou pod neustálým dohledem dozorců.¹³⁸

Ve většině států se vyžaduje, aby všichni odsouzení k trestu smrti nosili kombinézu s označením statusu odsouzeného k trestu smrti a instituce.¹³⁹

---

¹³⁷ GOULD, Laurie A. a BRENT, John J. Routledge Handbook on American Prisons. Kapitola 14 Life and death row, podkapitola General Conditions for Those Living on Death Row in the United States, část Restrictions 1. a 2. a 3. odstavec.

¹³⁸ GOULD, Laurie A. a BRENT, John J. Routledge Handbook on American Prisons. Kapitola 14 Life and death row, podkapitola General Conditions for Those Living on Death Row in the United States, část Cells a část Property.

¹³⁹ GOULD, Laurie A. a BRENT, John J. Routledge Handbook on American Prisons. Kapitola 14 Life and death row, podkapitola General Conditions for Those Living on Death Row in the United States, část Property.

6. Známé popravy v rámci trestu smrti v USA

V 80. letech propukl rostoucí trend senzacechtivých zpravodajských praktik. Tyto trendy umožnily, aby se různí vrazi a zločinci, kteří by dříve zůstali bez jakéhokoliv povšimnutí, stali celostátním zájmem. To platí zejména u sériových vrahů, jejichž příběhy jsou přímo zralé pro senzaci. Navíc toto téma bylo velmi viditelné v populární filmové tvorbě. Také knihy se začaly psát na téma skutečných zločinů. Podněcovalo to veřejnost k představivosti.¹⁴⁰

Sérioví vrazi se stali „Duchem doby“. Stali se jakýmsi symbolem rostoucí kriminality, rozpadu komunity a potřeby tvrdší politiky.¹⁴¹

6.1. Ted Bundy

Tento mladík měl před sebou velmi slibnou budoucnost. Byl to mimořádně bystrý a výřečný mladý muž. Vystudoval Washingtonskou univerzitu a byl přijat na studium práv. Zapojoval se do kampaní Republikánské strany a pracoval jako dobrovolník v krizovém centru pro sebevrahy. Nic nenavštěvovalo tomu, že v budoucnu bude znám, jako jeden z nejhorších sériových vrahů v dějinách USA.¹⁴²

Ted Bundy měl se ženami vždy složitější vztah. Ve svém mládí se dozvěděl, že jeho sestra je ve skutečnosti jeho matka a rodiče ve skutečnosti jeho prarodiče. Kromě toho se s ním rozešla po pětiletém vztahu jeho přítelkyně, což ho absolutně zdrtilo. Po těchto událostech, které se mu přihodily se zdálo, že se jeho chování a osobnost dost změnila. Můžeme říci, že v této době začíná jeho vraždění, které poté udrží zájem veřejnosti po více než deset let.¹⁴³

Bundy byl nakonec podezřelí z 36 vražd z let 1974-1978, které se odehrály v pěti státech USA. Obviněn byl pouze ze tří vražd, které se odehrály ve státě Florida. Článek v New York Times z 12. března 1978 vyjadřuje debatu o Bundym následovně: „*Policie v tomto jižanském hlavním městě již několik týdnů drží v pancéřových celách muže, který je*

---

¹⁴⁰ KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 35.

¹⁴¹ KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 35.

¹⁴² KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 36.

¹⁴³ KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 36.

bud' obětí neobvyklých okolností, nebo jak má podezření policie několika států, vrahem nejméně 36 žen. ¹⁴⁴

O procesu s obviněným Bundym tisk informoval opravdu velmi podrobně. Místní floridské noviny přinášely denně články o Bundym a nadcházejícím soudním procesu, který se měl konat až za několik měsíců. Soudní proces s Bundym začal dne 25. června 1979 a byl vysílán na televizních obrazovkách na místní veřejnoprávní stanici v Miami. Florida byla jedním z mála států v té době, který umožňoval vysílání trestních procesů. Soudce kvůli velké publicitě tohoto případu přesunul soudní jednání z Tallahassee na Floridě do Miami. Ted Bundy zde stanul za vraždy dívek v Chi Omega. Se zločiny ho spojovaly především dva hlavní důkazy. Jedním z nich bylo svědectví ženy, která ho tu noc viděla utíkat z domu, kde se vraždy odehrály a druhým důkazem se staly otisky zubů na těle jedné z obětí, kdy podle odliktů zubů Teda Bundyho dokázal ortodontista přiřadit tyto otisky k jeho zubům. Ted Bundy nebyl se soudním jednáním spokojen, a proto se v půlce soudního jednání začal obhajovat sám. Porota nakonec po dlouhém rozhodování doporučila 31.července 1979 trest smrti za obě vraždy. ¹⁴⁵

Deník New York Times o procesu své čtenáře informoval takřka denně. Zatímco Los Angeles Times sice věnovaly prostor hlavním rozhodnutím v procesu, ovšem nevěnovaly mu prostor každý den. ¹⁴⁶

Druhý proces s Tedem Bundym začal 7. ledna 1980 za vraždu dvanáctileté Kimberly Leachové. Bundy se již během tohoto procesu sám neobhajoval a přiznal se ke své vině z důvodu nepřičetnosti. Přesně za měsíc dne 7. ledna 1980 ho shledala porota vinným. A o dva dny později byl znovu odsouzen k smrti. ¹⁴⁷

Bundyho jméno se brzy ve společnosti neslo synonymem pro sériové vraždy a naprosté zlo. Bundyho vraždění a případ se stal námětem několika knih a minisérií. To naznačuje, že veřejnost měla o toto téma stále veliký zájem. V tomto stejném období se ovšem Ted Bundy stává představitelem všeho, co je na floridském systému trestu smrti

---

¹⁴⁴ KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 38.

¹⁴⁵ KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 38.

¹⁴⁶ KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 38–39.

¹⁴⁷ KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 39.

špatně. Lidi byli frustrováni z daného systému, jelikož vyhrával jeden pobyt v cele smrti za druhým. Soudce během slyšení o způsobilosti Teda Bundyho prohlásil: „*Bud' by měli zrušit trest smrti jako takový, nebo změnit postup*“. Ted Bundy se stal častým politickým tématem ve floridských guvernérských volbách, jelikož demokraté kritizovali průtahy v popravě.¹⁴⁸

S blížící se popravou Teda Bundyho psali novináři o všech aspektech případu. Nechyběly příběhy o obětech a jejich rodinách. Bundy také napomohl novinářům tím, že se přiznal k řadě dalších vražd, které spáchal. Organům činným v trestním řízení poskytl oficiální informace o tělech. Samotné popravě se opravdu velmi podrobně věnovaly jak místní noviny, tak celostátní zpravodajské noviny. Čtenáři se mohli dozvědět, jak přesně bude poprava probíhat, a co si dá Ted Bundy k poslednímu jídlu.¹⁴⁹

O náladách, které doprovázely popravu Teda Bundyho svědčí i události, které se děly před věznicí. V momentě, kdy bílý pohřební vůz s Bundyho mrtvým tělem opouštěl brány věznice, davy přihlížejících příznivců trestu smrti před státní věznicí na Floridě jásaly a tleskaly jeho smrti. Mnohé osoby měli na tričku nápis „*Fry Bundy*“ a nesly v rukou prskavky s transparenty. Místní i celostátní zpravodajství se nezapomnělo zmínit, že před věznicí chyběli naopak odpůrci trestu smrti. Bundyho poprava byla v mnoha věcech jiná, jelikož na ni přišly obrovské davy lidí. Místo před věznicí mohlo dokonce zdálky vypadat, jako festival. Prodávalo se zde šampaňské a koblihy. Lidé se sjížděli na toto místo z celého kraje a téměř všichni byli v tomto případě pro trest smrti. Případ Teda Bundyho byl na titulních stranách novin ještě týden po popravě, kdy noviny veřejnost informovaly o dalších podrobnostech popravy a jeho samotného.¹⁵⁰

6.2. John Wayne Gacy

John Wayne Gacy žil vcelku normální život. V roce 1964 se oženil a přestěhoval do Iowy, aby zde vedl restauraci, kterou vlastnil jeho tchán. Brzy po přestěhování se stal aktivním členem komunity a s manželkou se mu narodily dvě děti. Ovšem již za čtyři roky v roce 1968 byl Gacy obviněn ze sodomie s teprve dospívajícím chlapcem. Tento chlapec u soudu vypověděl, že ho Gacy před rokem při návštěvě domu, patřícího právě Gacymu, lstí

---

¹⁴⁸ KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 39–40.

¹⁴⁹ KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 40.

¹⁵⁰ KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 41.

svázal a znásilnil. Gacy nic nezapíral a k činu se přiznal, byl odsouzen k deseti létům státního vězení. Během pobytu, který strávil Gacy za mřížemi se s ním jeho manželka nechala rozvést. Gacy nakonec strávil ve vězení pouhých osmnáct měsíců, jelikož byl vzorným a poslušným vězněm. Po propuštění se nevrátil zpět do Iowy, ale do svého rodného Chicaga, kdy si v roce 1974 založil dodavatelskou firmu a začal do ní najímat mladé muže.¹⁵¹

Zlom nastal dne 12. prosince roku 1978. Tedy o čtyři roky později, co založil Gacy svou firmu. V tento den zmizel ze své práce v lékárně patnáctiletý chlapec jménem Robert Piest poté, co mu John W. Gacy nabízel práci v jeho firmě. Jeho matka, když se chlapec déle nevracel kontaktovala policii. Policie si zjistila jméno dodavatele, který chlapci nabízel práci a vydala se do domu, kde bydlel John W. Gacy. Gacy byl poté odvezen na policejní stanici a podroben výslechu, byl však propuštěn, jelikož popřel, že by měl na chlapcově zmizení jakýkoli podíl. Policie si následující den zjistila jeho minulost, kde se dozvěděla o jeho předchozím odsouzení a pobytu za mřížemi. Byl vydán příkaz k provedení domovní prohlídky. Zpočátku policie nenašla žádné důkazy, které by nasvědčovaly tomu, že by byl Gacy nějakým způsobem zapletený do zmizení patnáctiletého chlapce. Co však policie později našla byl prsten jiného teenagera, který byl již rok pohřešovaný. Zjistilo se, že zmizeli Gacyho i tři bývalí zaměstnanci.¹⁵²

Od prosince roku 1978 se John W. Gacy stává ústředním tématem místních novin. Vedlo k tomu především zjištění, ke kterému došla policie při druhé domovní prohlídce. Policie našla v jeho domě ostatky téměř třiceti osob. Gacy se policii přiznal, že do svého domu lákal mladé muže, které zdrogoval, spoutal a později sexuálně zneužíval, zabíjel a většinu z nich se poté zbavil pod svým domem.¹⁵³

Chicagské noviny psaly o tomto případě každý den ne jeden článek, ale rovnou několik, po dobu jednoho měsíce od nálezu těl obětí. Denně se na titulních stranách objevovaly aktuální informace o počtu těl nalezených pod Gacyho domem. Počty obětí neustále rostly, až byly nakonec v dubnu roku 1979 nalezeny ostatky patnáctiletého chlapce, kterým dopadení Johna W. Gacyho započalo, v řece Illinois. Ten se tak stal třicátou obětí. V novinách se však neobjevovaly pouze informace o obětech tohoto vraha, ale také

---

¹⁵¹ KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 42.

¹⁵² KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 42.

¹⁵³ KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 42.

fotografie a mapy domu, kde k hrozným událostem docházelo. Celostátní deníky se o případ začaly zajímat později, kdy začal počet obětí stoupat, ovšem byly mnohem stručnější.¹⁵⁴

Gacy byl brzy vykreslován ve všem novinách v zemi, jako smějící se klaun. Stálo za tím zjištění, že si přivydělával na dětských akcích převlečením za klauna.¹⁵⁵

Šestého února roku 1980 začal v budově Cook County Criminal Courts v Chicagu ve státě Illinois soudní proces s Johnem Waynem Gacym. Ten učinil prohlášení o své nevině z důvodu jeho nepřičetnosti. Místní noviny denně informovaly čtenáře o všem, co se Gacyho a jeho případu týkalo. Psalo se o advokátech, soudcích i o předvolaných svědcích. Porota během pěti týdnů slyšela příběhy a svědectví u více než stovky svědků. Před vynesením rozsudku se porota radila pouhé dvě hodiny a dne 13. března roku 1980 byl John Wayne Gacy shledán vinným z vraždy u třiceti tří osob, což bylo více než u kterékoli jiné osoby v tehdejší historii USA. Za 12 vražd, které se prokazatelně staly v době, kdy se ve státě Illinois obnovil trest smrti, byl k trestu smrti odsouzen. Za další vraždy dostal doživotí.¹⁵⁶

V týdnu před samotnou popravou se každý den objevovalo na veřejnosti mnoho článků, které rozebíraly vše a všechny, kdo se na tomto případu podíleli. Den před popravou se články v novinách věnovaly každému jednotlivému kroku, který měl Gacy v následujících 24 hodinách učinit. A v den popravu noviny veřejnost informovaly o jeho jednáních před popravou a vysoce osvětlovaly jeho poslední slova, která byla hanlivá.¹⁵⁷

Stejně jako v případě Teda Bundyho reportéři podrobně popisovali scény před věznicí, kde se shromáždilo mnoho příznivců, ale i odpůrců trestu smrti. Lidé zde prodávali trička s nápisy „*Žádné slzy pro klauna*“. Jiní lidé zde skandovali: „*Strčte toho klauna do země*“.

Hlasům, které volaly proti trestu smrti byla v reportáži o Gacym přikládána mnohem větší váha, než v případě Bundyho, který byl popraven o pět let dříve. Ovšem i tak byla drtivá většina věnována zastáncům trestu smrti.¹⁵⁸

---

¹⁵⁴ KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 43.

¹⁵⁵ KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 43.

¹⁵⁶ KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 43–44.

¹⁵⁷ KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 46.

¹⁵⁸ KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 46–47.

Gacyho proslulost a jeho ničím netajená radost z vražedné minulosti ho zbavili jakékoli špetky empatie, které se mohlo dostat jiným vrahům odsouzeným k trestu smrti, jelikož byli pod větší anonymitou.¹⁵⁹

---

¹⁵⁹ KUDLAC, Christopher S. Public Executions, s. 47.

7. Justiční omyly v USA týkající se trestu smrti

Dne 30. října roku 2004 podepsal tehdejší prezident George W. Bush zákon o ochraně nevinnosti z roku 2004. Podmětem k přijetí tohoto zákona bylo větší množství případů týkající se osvobození odsouzcenců k trestu smrti, které začalo osvobozením Kirka Bloodswortha v roce 1993. Ovšem zákon o ochraně nevinnosti umožňuje každému odsouzenému za federální trestný čin napadnou své odsouzení, a to i přes běžící promlčecí lhůty.¹⁶⁰

Obžalovaný musí trvat na své nevinně, jelikož zákon neumožňuje dovolávat se tohoto zákona obžalovaným, kteří přiznali svou vinu a vzdali se práva na testování pomocí DNA. Dále nesmí být tvrzení o nevinně v rozporu s již dříve uplatněnou obhajobou. Tím rozumíme, že obviněný nemůže tvrdit, že zabíjel v sebeobraně, a následně požadovat testy DNA, aby prokázal, že vraždu spáchala jiná osoba. Následná věrohodná teorie nevinu neumožňuje obžalovanému otevřít znovu daný případ a hledat nové důkazy, ale zakládá se na tom právu, aby důkazy, které mají ve vládě k dispozici, byly nově testovány pomocí nejmodernějších metod, které jsou k dispozici. Pokud testování DNA bylo na důkazy již dříve použito, zákon nevyžaduje jejich opětovné testování.¹⁶¹

Pokud se zjistí, že jsou výsledky testování zprošťující viny, má daný obžalovaný právo požádat o obnovení procesu nebo o nové odsouzení. Zákon o ochraně nevinnosti má ovšem vliv i na státní případy týkající se trestu smrti, neboť povoluje státům dotace na úhradu nákladů v rámci testování DNA podle státních zákonů. Dále také na dotace zlepšení kvality obhajoby i obžaloby v případech trestu smrti projednávaných státními soudy. Zákon rovněž aktualizoval federální zákon, který poskytoval daným obžalovaným, kteří byli osvobozeni, odškodnění z federálních trestných činů, tudíž osoba, která byla chybně odsouzená k trestu smrti u federálního soudu mohla nyní obdržet až 100 000 dolarů.¹⁶²

---

¹⁶⁰ MELUSKY, Joseph A. a PESTO, Keith A. The Death Penalty. Kapitola 4 Profiles, podkapitola Innocence Project Act (2004), 1. odstavec.

¹⁶¹ MELUSKY, Joseph A. a PESTO, Keith A. The Death Penalty. Kapitola 4 Profiles, podkapitola Innocence Project Act (2004) 1. odstavec.

¹⁶² MELUSKY, Joseph A. a PESTO, Keith A. The Death Penalty. Innocence Project Act (2004) Kapitola 4 Profiles, podkapitola 2. odstavec.

V současné době je každý rok z cel smrti na základě nových důkazů o jejich nevině propuštěno několik dalších lidí. Na druhé straně se již s jistotou nikdy nedovíme, kolik neviných lidí bylo nakonec opravdu popraveno, ale existují pádné důkazy, že za poslední léta takových osob bylo bohužel několik.¹⁶³

Osoby, které se přiznaly falešně, byly vyslýchány v průměru 16 hodin než se k samotnému trestnému činu, který nespáchali přiznaly. V některých daných případech byly osoby odsouzeny i v případě, že důkazy DNA jasně vylučovaly jejich údajnou účast. V těchto případech se bohužel stalo, že státní zástupci si vymysleli dostatečně přesvědčivé teorie k tomu, aby přesvědčili porotu k hlasování o vině dotyčného, přestože testy DNA silně podporovaly nevinu.¹⁶⁴

Mnoho právníků, kteří se zabývají tresty smrti se domnívá, že státní zástupci, soudci i porota sdílejí rostoucí obavy z nepravoplatného odsouzení v případech trestu smrti. Bohužel však neexistuje žádný vzorec, podle kterého by státy s větším počtem osvobození od trestu smrti zaznamenaly také větší pokles trestů smrti. Právě naopak, státy s největším počtem rozsudků smrti mají nejvíce případů osvobození.¹⁶⁵

Právě takovým případem, kdy byl někdo osvobozen od trestu smrti díky důkazům DNA jsou dva bratři, Leon Brown a Henry McCollum, kteří strávili desítky let v cele smrti ve státě Severní Karolína. V roce 2014 byli však z cely smrti propuštěni na základě testů DNA. Soudce Nejvyššího soudu USA Stephen Breyer řekl k tomuto případu, že právě průtahy, díky nimž se případy bratrů táhly u soudů celá desetiletí, zachránily životy těchto dvou neviných mužů. Tento soudce Breyer se následně zamýšlel nad tím, zda jsou případy trestu smrti náchylnější k chybám, nebo zda je to pouze tím, že jen v případech trestu smrti se někdo doopravdy pečlivě zabývá fakty, protože jde o život a smrt.¹⁶⁶

---

¹⁶³ GARRETT, Brandon L. End of Its Rope, s. 7.

¹⁶⁴ False Confessions. Dostupné z: <https://innocenceproject.org/false-confessions/>

¹⁶⁵ GARRETT, Brandon L. End of Its Rope, s. 7.

¹⁶⁶ GARRETT, Brandon L. End of Its Rope, s. 6.

Od roku 1973 bylo přesně 197 bývalých vězňů odsouzených původně k trestu smrti zproštěno všech obvinění souvisejících s nespravedlivým odsouzením, kvůli němuž byli odsouzeni k trestu smrti.¹⁶⁷

---

¹⁶⁷ Innocence. Dostupné z: <https://deathpenaltyinfo.org/policy-issues/innocence>.

8. Innocence Project

Organizaci zvanou Innocence Project založili v roce 1992 právníci Peter Neufeld a Barry Scheck. Jedná se o neziskovou organizaci, která od dob svého založení až po současnost stojí v čele reformy trestněprávního systému tak, že navrácí zpět svobodu neprávem odsouzeným osobám. Snaží se měnit systémy, které tyto osoby neprávem a nespravedlivě uvěznilly, a podporuje hnutí za nevinu.¹⁶⁸

Od zavedení testování pomocí DNA v 80. letech 20. století byla tato nezisková organizace průkopníky v používání této převratné technologie k vědeckému prokázání nevinu. V případě situace, kdy dotyčné osobě v jeho případě důkazy DNA chybí, pomáhá organizace zajistit svobodu neprávem odsouzeným osobám tím, že předkládají nové důkazy o nevině, které jsou stejně přesvědčivé.¹⁶⁹

Do současné doby pomohla tato organizace osvobodit či zprostit viny více než 200 osob, z nichž většina pochází z barevných komunit. Tyto komunity bývají mnohem více vystaveny policejnímu dohledu, čelí diskriminaci, častěji se setkávají s chudobou a v trestněprávním systému jsou vystaveny dalším mnoha problémům.¹⁷⁰

Innocence Project zastupovala nevinné osoby, které byly neprávem usvědčeny z vraždy a následně odsouzeny k trestu smrti. Byly to případy, které byly kompromitovány chybným postupem policie společně se státními zástupci, naprosto neúčinnou pomocí obhájce, chybnou identifikací očitého svědka či svědků, nespolehlivými forenzními důkazy, rasovou zaujatostí a dalšími. V několika případech se dokonce klienti této organizace ocitli jen několik málo dnů před samotnou popravou. Organizace Innocence project se proto domnívá, že tyto případy přesvědčivě dokazují, že navzdory všem legislativním a ústavním zárukám spočívající ve zvýšené kontrole a dohledu nad těmito případy, je systém trestu smrti hluboce chybný a představuje bezohlednou hrozbu pro nevinné lidi. Podle této organizace má být tedy trest smrti z těchto důvodů zrušen.¹⁷¹

---

¹⁶⁸ History of Impact. Dostupné z: <https://history.innocenceproject.org>.

¹⁶⁹ Restoring Freedom. Dostupné z: <https://innocenceproject.org/restoring-freedom/>.

¹⁷⁰ Restoring Freedom. Dostupné z: <https://innocenceproject.org/restoring-freedom/>.

¹⁷¹ Innocence and the Death Penalty. Dostupné z: <https://innocenceproject.org/innocence-and-the-death-penalty/>.

Tato organizace ovšem pomáhá neprávem odsouzeným lidem také znovu postavit jejich život na nohy po propuštění z vězení. Podporují osvobozené při návratu zpět do společnosti a jsou s nimi stále v kontaktu, aby jim zajistili v novém bydlení bezpečí a komfort. Dále jim pomáhají se zdravotní péčí a hledat pracovní příležitosti. S tím ovšem také souvisí, že se tato organizace aktivně snaží zajistit odškodnění pro nespravedlivě odsouzené osoby prostřednictvím přijetí zákonů.¹⁷²

Organizace se snaží odstranit nedostatky v trestněprávním systému USA, které poté bohužel vedou k nespravedlivým odsouzením a neúměrně poškozují již zmíněné barevné komunity, především černochoy. Usilují také o posílení norem, které upravují používání vědeckých poznatků v trestněprávních systémech.¹⁷³ Pomocí digitálního zapojení kanceláře řečníků a ambasadorů projektu Innocence Project vzdělává veřejnost v oblasti neprávem odsouzených a zvyšují podporu boje za spravedlivější trestněprávní systém.¹⁷⁴

---

¹⁷² Restoring Freedom. Dostupné z: <https://innocenceproject.org/restoring-freedom/>.

¹⁷³ Transforming Systems. Dostupné z: <https://innocenceproject.org/transforming-systems/>.

¹⁷⁴ Advancing the Movement. Dostupné z: <https://innocenceproject.org/advancing-the-movement/>.

9. Výzkumná část – Dotazník

V předešlé části práce jsem se věnovala teoretickým otázkám ohledně trestu smrti společně s jeho historií. V následující části se zaměřím na konkrétní výzkum, který jsem formou kvantitativního dotazníku k této bakalářské práci provedla.

9.1. Metodologie

K tomuto výzkumu jsem využila kvantitativní metody s použitím dotazníku, který obsahuje šest otázek k problematice trestu smrti v Evropě a USA. Distribuce tohoto dotazníku probíhala elektronickou formou pomocí odkazu či vytvořeného QR kódu. Dotazník byl šířen mou rodinou, přáteli, spolužáky, ale byl také dostupný na sociálních sítích pro širší veřejnost.

9.2. Výzkumný vzorek

Vzorek tvoří přesně 324 respondentů a je blíže upřesněn věkem, pohlavím a výší dosaženého vzdělání. Věkové kategorie jsou rozděleny do čtyř kategorií, první kategorie je v rozmezí 0-19 let, druhá v rozmezí 20-39 let, třetí v rozmezí 40-59 let a čtvrtá v rozmezí 60 let a více. Vzdělání je rozděleno také do čtyř kategorií, první kategorie je dosažení základního vzdělání, druhá kategorie je dosažení středoškolského vzdělání bez maturitního vysvědčení, třetí je vzdělání středoškolské s maturitním vysvědčením a poslední vzdělání je vysokoškolské. Další bližší informace od respondentů jsem nepožadovala.

Respondenti byli ve větším měřítku vybráni náhodně, jelikož vyplnili dotazník přes sociální síť. Ovšem také se jedná o studenty Střední pedagogické školy, gymnázia a vyšší odborné školy Karlovy Vary, příspěvkové organizace, kteří se stali respondenty tohoto dotazníku a také mou rodinu, přátele a známé.

9.3. Časový průběh výzkumu, záruka anonymity dat a následný způsob distribuce dotazníku.

Průběh výzkumného šetření probíhalo v průběhu měsíce března roku 2024, respondenty jsem seznámila s tím, že všechna data poskytnuta do dotazníku jsou anonymní a budou určeny pouze pro účely této bakalářské práce. Jak jsem již uvedla, tak samotné šíření kvantitativního dotazníku probíhalo formou elektronickou. Jednalo se o internetový odkaz či vytvořený QR kód, který byl nasdílen na sociální síť pro širší veřejnost. Ovšem do šíření

dotazníku se zapojila také má rodina, přátelé anebo bývalá kantorka z mé střední školy v Karlových Varech.

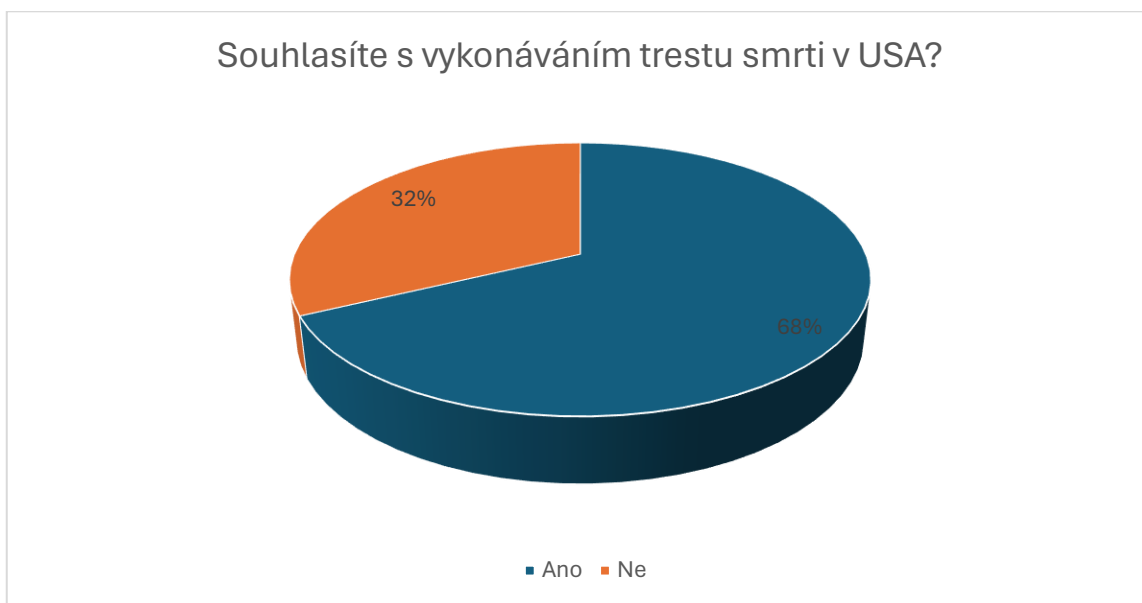
9.4. Výzkumné cíle

1. Zjistit od daných respondentů, zda souhlasí s vykonáváním trestu smrti v USA.
2. Zjistit, co si dotazovaní respondenti myslí, že je pro stát dražší, jestli trest smrti či trest odnětí svobody na doživotí.
3. Zjistit, zda respondenti znají některé osoby odsouzené k trestu smrti v USA a pokud ano, tak které?
4. Zjistit, zdali by respondenti byli pro znovuzavedení trestu smrti v ČR a pokud ano, tak jaké k tomu mají důvody?
5. Zjistit, zda respondenti vědí, ve kterém roce byl trest smrti zrušen v ČR.
6. Zjistit, zda respondenti znají některé osoby odsouzené k trestu smrti v tehdejším Československu a pokud ano, tak které?

9.5. Struktura dotazníku

Dotazník sloužící k této bakalářské práci je tvořen šesti otázkami. Z toho dvě otázky jsou uzavřené s možností výběru jedné odpovědi. Zbylé čtyři otázky jsou otevřené a záleží na respondentovi, co do dotazníku napíše za odpověď.

9.6. Grafické znázornění dat a analýza dosažených dat

Graf 1

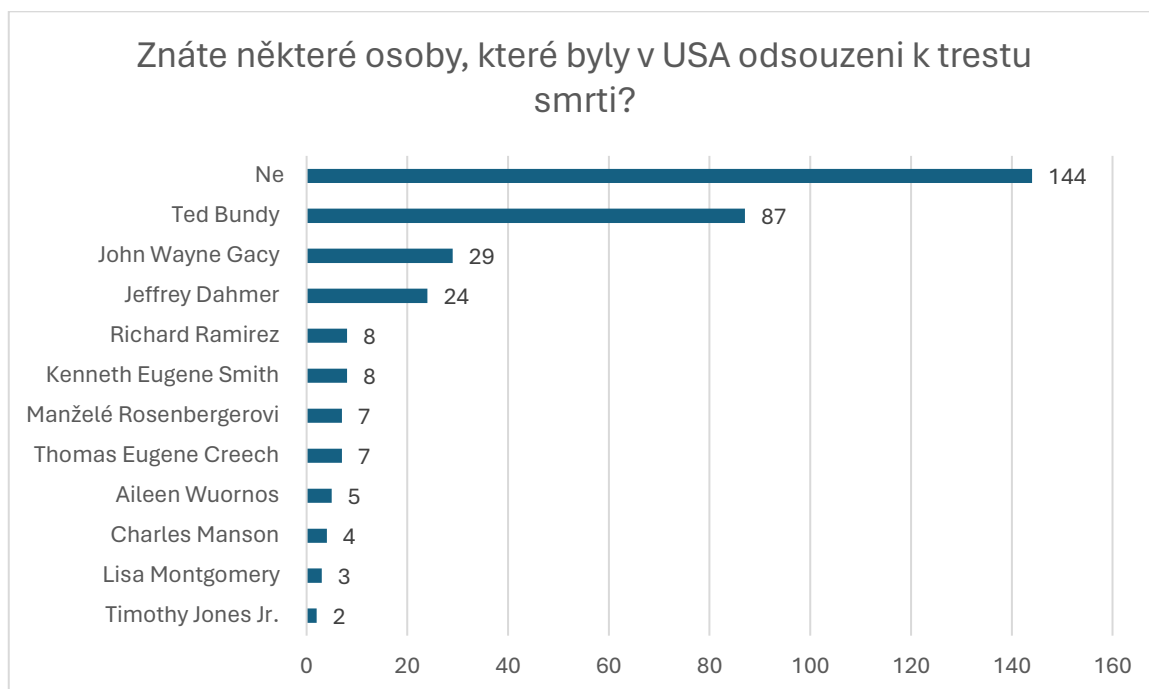
Z celkového počtu 324 respondentů odpovědělo na první otázku, zda souhlasí s vykonáváním trestu smrti následovně: 68 % vyslovilo svůj souhlas, oproti 32 %, kteří vyslovili svůj nesouhlas. Přesněji bylo 30 mužů pro ano a 14 mužů pro ne. Žen bylo 190 pro ano a 90 pro ne.

Graf 2

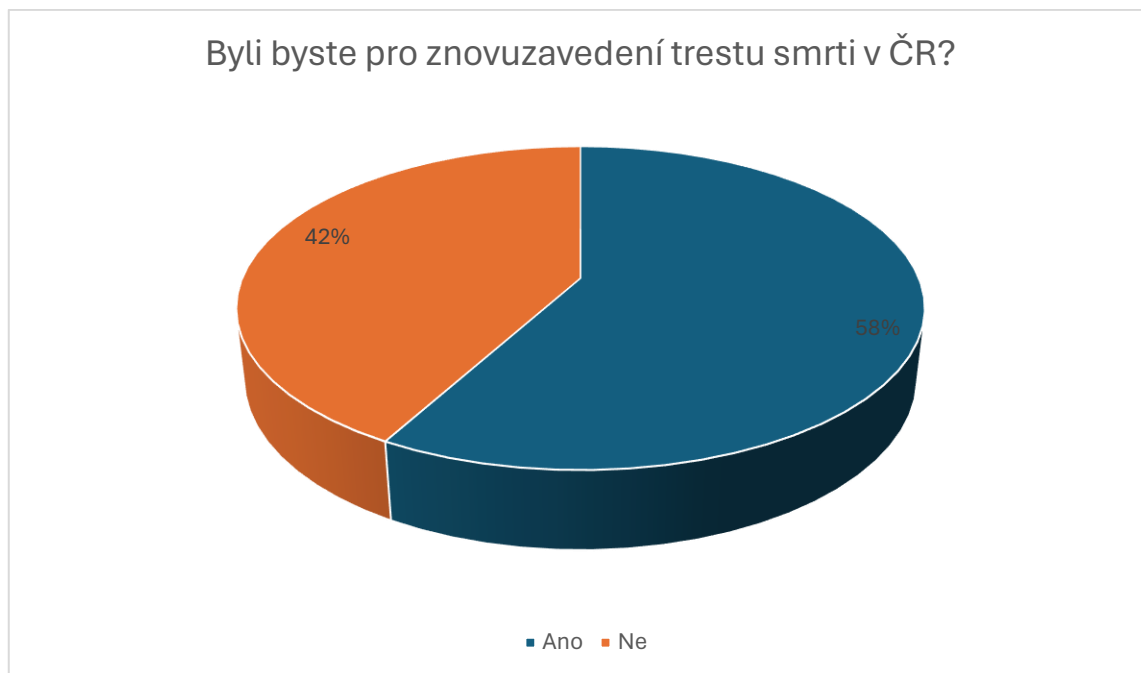
Z celkového počtu 324 respondentů odpovědělo na druhou otázku, zda si myslí, že je pro stát dražší trest smrti nebo odnětí svobody na doživotí následovně: 92 % respondentů

odpovědělo, že trest odnětí svobody na doživotí. Pouze 8 % respondentů si myslí, že je to trest smrti.

Graf 3

V grafu č. 3 vidíme, která jména respondenti na otázku v dotazníku, zda znají některé osoby, které byly v USA odsouzeny k trestu smrti, zmiňovali nejvíce. Jméno osoby Teda Bundyho bylo v dotazníku zmiňováno při této otázce nejčastěji. Celkem jeho jméno napsalo 87 osob z celkového počtu 324 respondentů. Dále byla nejvíce psaná jména John Wayne Gacy a Jeffrey Dahmer. Zde je to velmi zajímavé, jelikož Jeffrey Dahmer nebyl nikdy odsouzen k trestu smrti. Byl odsouzen k doživotnímu vězení.

Graf 4

Na grafu č. 4 vidíme, kolik respondentů by si přálo znovuzavést trest smrti v České republice, a kolik naopak ne. Není to příliš velký rozdíl. Znovuzavedení trestu smrti v České republice by si přálo z počtu 324 respondentů celkem 58 % a 42 % respondentů by návrat trestu smrti neuvítalo.

Jelikož je pro mou práci tato otázka důležitá, tak bych se na ni ráda podívala detailněji:

Muži odpověděli **ano** v celkovém počtu **27** a **ne** v celkovém počtu **17** lidí.

Ženy se vyslovily pro **ano** v celkovém počtu **161** a pro **ne** v celkovém počtu **119** lidí.

Respondenti s nejvyšším dosaženým vzděláním základním odpověděli **ano** v počtu **52** a oproti tomu pro **ne** v počtu **53** lidí.

Respondenti s nejvyšším dosaženým vzděláním středním bez maturity odpověděli **ano** v celkovém počtu **14** a **ne** v počtu **7** lidí.

Respondenti s nejvyšším dosaženým vzděláním středním s maturitou byli pro **ano** v celkovém počtu **81** a pro **ne** v celkovém počtu **52** lidí.

Respondenti s vysokoškolským vzděláním odpověděli **ano** v celkovém počtu **41** a pro **ne** v celkovém počtu **24** lidí.

Nejčastěji zmíněné důvody pro znovuzavedení trestu smrti v České republice:

1. Příliš veliká finanční zátěž.

Příklad z dotazníku: „*Je to složitá otázka. Já bych byla pro (už jenom proto, že nechci platit z daní vězně), ale jen u 100 % prokázaných vážných zločinů.*“ Nebo: „*Ano. Nedává mi smysl žít ze státních peněz osobu, která má za sebou některý z nejzávažnějších trestných činů a je potvrzeno, že resocializace není možná.*“

2. Život za život.

Příklad z dotazníku: „*Ano. Člověk, který někomu jinému ze svého rozhodnutí vezme život, nemá právo dal žít. Život za život.*“ Nebo: „*Ano, zabiješ budeš zabit.*“

3. Přeplnění věznic

Příklad z dotazníku: „*Ano, věznice v ČR jsou přeplněné a většina se nikdy nenapraví. Oko za oko zub za zub, tímto bych se řídila. Když někdo zabije nevinného člověka, na co bude do konce života v klidu ve vězení a nic nedělat.*“ Nebo: „*Ano, je to levnější a uvolní místo ve věznicích, pro ty, co dostávají nízké tresty např. podmínku, právě kvůli nedostatku míst.*“

4. Znásilnění

Příklad z dotazníku: „*Za znásilnění ano.*“ Nebo: „*Ano, některá monstra jako jsou lidi, co znásilňují, pedofilové, kanibalové atd., by si to zasloužili všude.*“

5. Vraždy dětí a blízkých osob

Příklad z dotazníku: „*Znásilnění dítěte, vražda, násilí na ženách či dětech – tihle lidé nemaj právo žít.*“ Nebo: „*Ano, vraždy dětí.*“

6. Snížení kriminality

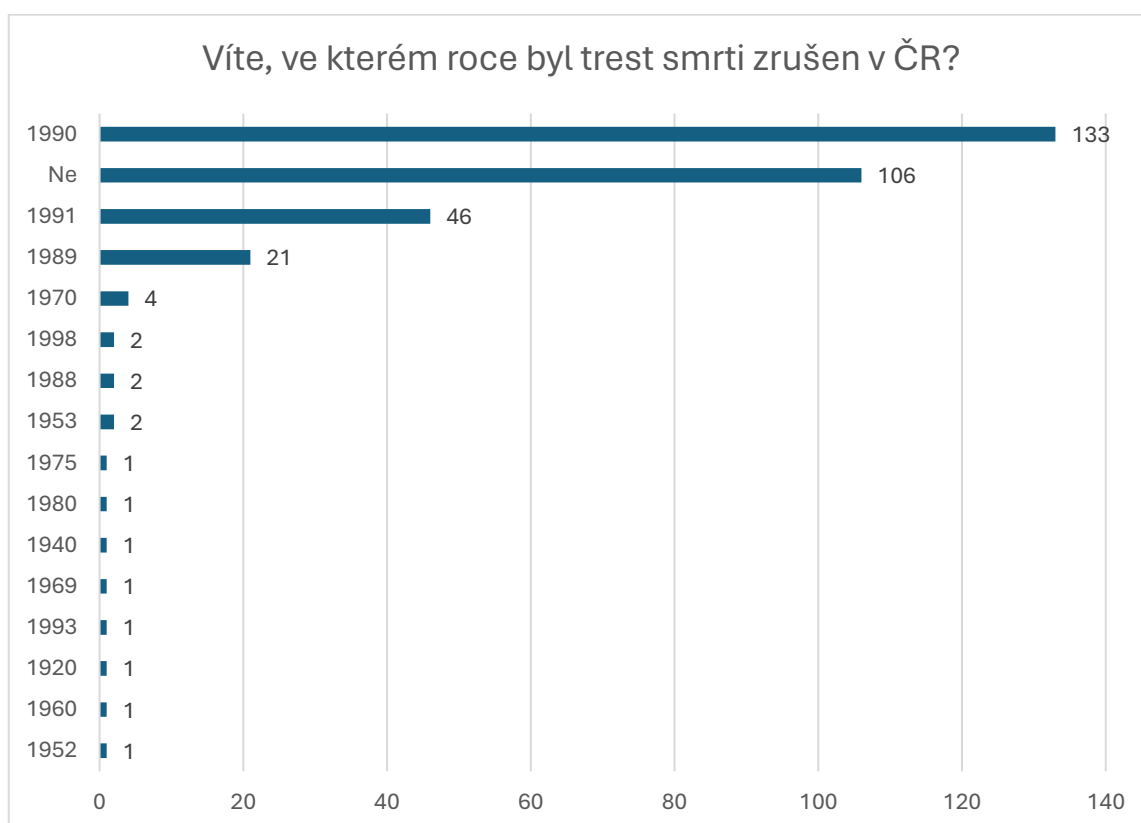
Příklad z dotazníku: „*Ano. Život za život . Pak by bylo podle mě méně kriminality.*“ Nebo: „*Ano. Snížila by se obsazenost věznic = menší náklady. Případný trest smrti by mohl být odstrašující, mohla by se teoreticky snížit kriminalita.*“

7. Recidivisté

Příklad z dotazníku: „*Ano – ale jen pro 100% usvědčené za zvlášť závažné zločiny páchané opakovaně/sériově a vidina napravitelnosti u daného člověka by nebyla.*“ Nebo: „*Ano. Nepřijde mi správné, že někteří lidé mají možnost žít, byť za mřížemi, když svým obětem možnost na život nedali. Obzvlášť u recidivistů, kteří jsou schopni opakovaně sáhnout lidem na život. Navíc, dle mého mínění, by si mnoho zločinců rozmyslelo své činy, pokud by hrozilo, že přijdou i o svůj život. Ale samozřejmě trest smrti by měl být jen za ty nejhorší zločiny, předem plánované vraždy atp.*“

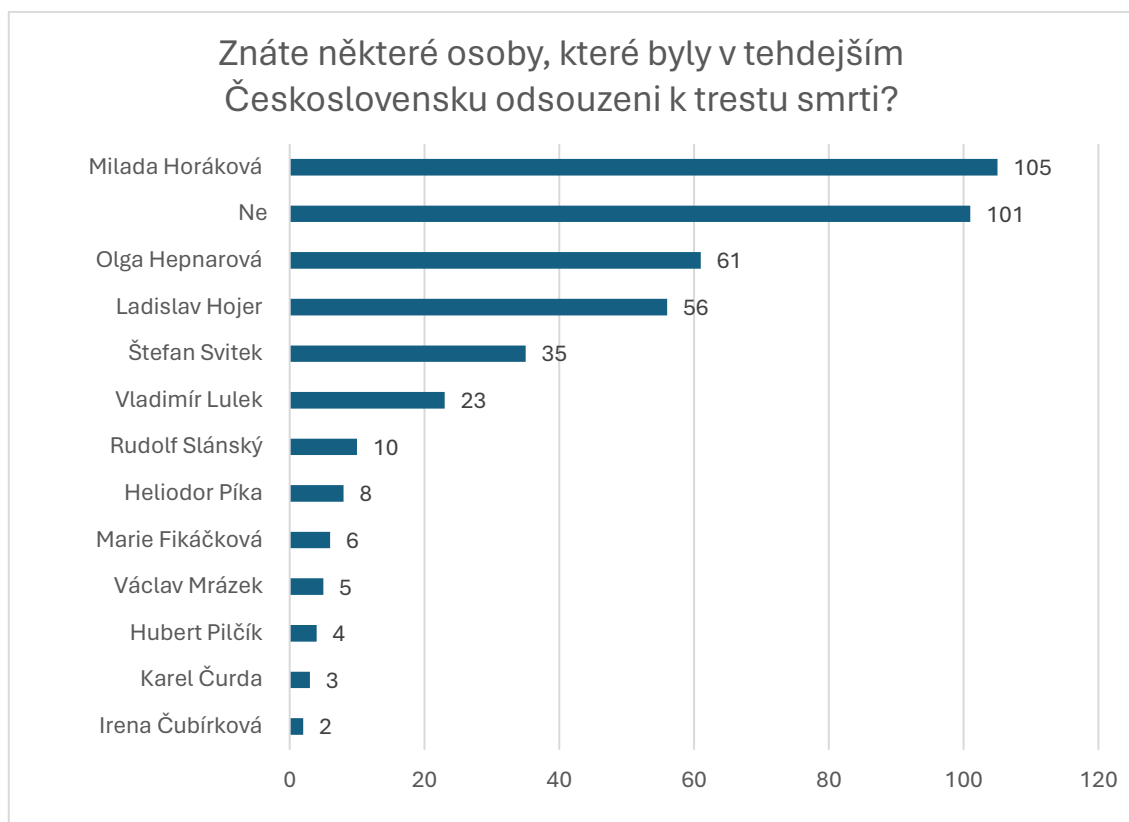
8. Vícenásobné vraždy

Příklad z dotazníku: „*Ano, ale za velmi přísných kontrolních podmínek. Nemyslím si, že masoví či sérioví vrazi jsou převychovatelní. Pokud je dotyčný stoprocentně přesvědčivě usvědčen, nevidím důvod, proč by měl do konce svého života být ve vězení na náklady státu. Navíc někteří (např. Breivik v Norsku) svůj trest využívá k vlastní sebe prezentaci a vysmívá se tanním orgánům, což je dle mého názoru absurdní.*“
Nebo: „*Některé vraždy, zvláště sériové, a bez afektu si nic jiného nezaslouží.*“

Graf 5

V grafu č. 5 jde vidět, jak a kolik respondentů z celkového počtu 324 odpovědělo na otázku, zda vědí, ve kterém roce byl zrušen trest smrti v České republice. Nejvíce respondentů, přesněji v počtu 133 odpovědělo správný rok 1990. Dalším nejvíce zmiňovaným rokem respondenty byl rok 1991, přesněji v počtu 46 a také rok 1989 s celkovým počtem 21 respondentů.

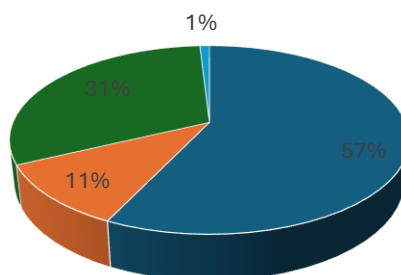

Graf 6

V grafu č. 6 vidíme, která jména respondenti na otázku, zda znají některé osoby, které byly v tehdejším Československu odsouzeny k trestu smrti, v dotazníku zmiňovali nejvíce. S počtem 105 odpovědí dominovalo jméno Milada Horáková mezi respondenty. Následovalo jméno Olga Hepnarová, s celkovým počtem 61 odpovědí. Mezi častými jmény byl také Ladislav Hojer s počtem 56 odpovědí a Štefan Svitek s 35 odpověďmi.

Porovnání názoru na trest smrti v USA s názorem na zavedení trestu smrti v ČR

- Souhlasí s trestem smrti v USA, byli by pro zavedení v ČR
- Souhlasí s trestem smrti v USA, byli by proti zavedení v ČR
- Neuhlasí s trestem smrti v USA, byli by proti zavedení v ČR
- Nesouhlasí s trestem smrti v USA, byli by pro zavedení v ČR

Graf 7

Na tomto grafu č. 7 vidíme porovnání názorů na trest smrti v USA s názorem na zavedení trestu smrti v České republice. Co je na tomto grafu zajímavé je to, že z celkového počtu 324 respondentů je celkem 11 %, kteří souhlasí s vykonáváním trestu smrti v USA, ale znovuzavést trest smrti v ČR by nechtěli. Také 1 % z celkového počtu 324 respondentů nesouhlasí s vykonáváním trestu smrti v USA, ale jsou pro znovuzavedení trestu smrti v České republice.

Shrnutí dosažených dat

Cílem tohoto kvantitativního dotazníku, který byl distribuován online formou bylo zjistit, jak se staví česká společnost ke znovuzavedení trestu smrti v České republice, zda souhlasí s vykonáváním trestu smrti v USA, jestli mají ponětí o tom, v jakém roce se trest smrti zrušil na území České republiky a v neposlední řadě, zda znají některé odsouzené osoby k trestu smrti v USA a v bývalém Československu.

Jde vidět, že téma trestu smrti je ve společnosti stále velmi rezonujícím tématem a názory veřejnosti jsou v něčem velmi odlišné, ale zároveň i velmi podobné. Co se týče grafu č. 1, tedy souhlasu s trestem smrti v USA, tak zde vyslovilo z celkového počtu 324 respondentů 68 % souhlas a oproti tomu 32 % nesouhlas.

U grafu č. 2 celkem jednoznačně převažoval u většiny respondentů, přesněji 92 % názor, že dražší je trest odnětí svobody na doživotí. Pouze 8 % respondentů se domnívá, že je naopak dražší trest smrti. Z této práce víme, že trest smrti je pro stát opravdu finančně

nákladnější záležitostí, jelikož soudní řízení a následné umístění odsouzeného k trestu smrti do specializovaných budov je dražší než udržování vězně odsouzeného k doživotnímu vězení.

Co se týče grafu č. 3, tak zde polovina respondentů uvedla, že nezná nebo si nemůže vzpomenout na žádného odsouzeného k trestu smrti v USA. Respondenti, kteří naopak věděli, uváděli nejčastěji jméno Teda Bundyho a následně Johna W. Gacyho. Třetím nejvíce zmiňovaným byl sériový vrah Jeffrey Dahmer, který ovšem nikdy k trestu smrti odsouzený nebyl, byl odsouzen k doživotnímu vězení.

Graf č. 4 je velmi důležitý, jelikož ukazuje, kolik respondentů z celkového počtu 324 se vyslovilo pro znovuzavedení trestu smrti a kolik naopak ne. Zde je výsledek téměř vyrovnaný, ale více dotazovaných respondentů se vyslovilo pro znovuzavedení trestu smrti, přesněji 58 % oproti 42 %, kteří vyslovili svůj nesouhlas. Nejčastější důvody pro znovuzavedení trestu smrti v ČR, které respondenti do dotazníku uvedli, byli přeplněné věznice, finanční zátěž či snížení kriminality.

Na grafu č. 5 je vidno, jaký přehled mají respondenti o zrušení trestu smrti v České republice. Pokud respondent neuvedl, že neví, tak nejčastější odpovědí byl rok 1990, který je správný. Dalšími nejčastěji zmiňovanými roky byl rok 1991 a 1989.

Graf č. 6 nám ukazuje, které osoby odsouzené k trestu smrti v tehdejší Československu uváděli respondenti nejčastěji. Pokud neuvedli, že neznají či si nemohou vzpomenout na jméno, tak nejčastěji uváděnou osobou byla Milada Horáková, která byla k trestu smrti odsouzena ve vykonstruovaném politickém procesu. Následně bylo nejvíce zmiňováno jméno Olgy Hepnarové, která byla poslední popravenou ženou v Československu. Z mužů to byl Ladislav Hojer a Štefan Svitek.

Na posledním grafu č. 7 vidíme porovnání názorů na trest smrti v USA s názorem na znovuzavedení trestu smrti v ČR. Většina respondentů, která uvedla, že souhlasí s vykonáváním trestu smrti v USA, souhlasí zároveň i se znovuzavedením trestu smrti v České republice, celkově je to 57 % z celkového počtu 324 respondentů. Ovšem, co je zajímavé je, že 11 % respondentů uvedlo, že souhlasí s vykonáváním trestu smrti v USA, ale se znovuzavedením trestu smrti v České republice by nesouhlasilo.

Závěr

Trest smrti zůstává nadále mezi společnostmi velmi ožehavým tématem, jak ve společnosti žijící v Evropě, kde se již trest smrti téměř nevyskytuje, tak ve společnosti žijící ve Spojených státech amerických, kde trest smrti má v právním řádu v současné době 27 států. Stále proti sobě stojí zastánci tohoto trestu se svými argumenty proti odpůrcům bojujícím proti trestu smrti. Jaké argumenty jsou ty správné, a která skupina, zda zastánců či odpůrců tohoto trestu má pravdu, na to nelze s jistotou najít odpověď. Ovšem jisté je, že téma trestu smrti bude vždy společnost velmi polarizovat.

V teoretické části jsem uvedla stručnou historii trestu smrti v Evropě i ve Spojených státech amerických. Navázala jsem na typy trestů smrti, které se již neprovádějí (na evropském a americkém kontinentě) a na stále existující typy trestů smrti od smrtícího elektrického křesla po smrtící injekci, které se ve Spojených státech amerických k popravám vězňů nadále používají.

V práci jsem uvedla, jakým způsobem došlo v Evropě, a především v Evropské unii ke zrušení trestu smrti. Stručně zde uvádím konec trestu smrti v České republice. S tím souvisí právní úprava a mezinárodní úmluvy k trestu smrti, kterým se v práci věnuji. Těmito právními dokumenty zjišťujeme, že zrušení trestu smrti v Evropě nebylo jednoduché a byl to běh na dlouhou trať.

Dále v této práci dávám prostor trestu smrti ve Spojených státech amerických, kde se snažím objasnit, jak hluboce je tento trest v této zemi zakořeněn, ačkoliv snahy o jeho plošné zrušení v USA taktéž probíhaly. Podrobněji v práci popisuji celou smrti, která je určena pro odsouzené čekající na popravu. Cela smrti je jedním z ústředních témat, na které narážejí odpůrci trestu smrti ve Spojených státech amerických z důvodu nehumánního zacházení.

V práci jsem uvedla dva sériové vrahy, kteří byli odsouzeni k trestu smrti a popraveni. Jejich soudní procesy a nakonec popravu byly pro občany USA velikým pozdvižením, které nemělo a nemá obdoby. Dodnes jejich případy inspirují scénáristy a spisovatele po celém světě. Vzešel o nich ne jeden film či dokument.

Na závěr práce se věnuji velké problematice, která s trestem smrti souvisí a tím jsou justiční omyly ve Spojených státech amerických. Bohužel v současné době víme, že několik osob bylo odsouzeno k trestu smrti a popraveno zcela neprávem, jelikož byli nevinní.

Někteří takoví se v celách smrti možná nadále nacházejí. Proto jsem uvedla organizaci Innocence Project, která se touto problematikou již několik let úspěšně zabývá.

V praktické části jsem analyzovala dotazník, který vyplnilo celkem 324 respondentů. Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že více než polovina respondentů souhlasí s vykonáváním trestu smrti v USA. Co se týče znovuzavedení trestu smrti v ČR, zde byl názor respondentů velmi těsný. I přes tento těsný výsledek by však větší část respondentů trest smrti zavedla znovu. Nejčastěji byly udávány důvody finanční, život za život či snížení kriminality.

Z dotazníkového šetření lze tedy vyvodit, že dotazovaní respondenti se spíše přiklánějí k znovuzavedení trestu smrti v České republice. Větší části ani nevádí a souhlasí, že v USA se stále v některých státech trest smrti provozuje. Z mého pohledu je to zapříčiněno současnou dobou, ve které se nacházíme. Každý den ve zprávách lidé vidí nespočet trestných činů, které se v České republice dějí. A nejen v České republice. Lidé jsou tímto značně rozčarovaní a mnoho se obává o své bezpečí. Možná z tohoto vyplývá, že respondenti často uváděli, že kdyby trest smrti v České republice existoval, tak by to omezilo kriminalitu, jelikož potencionální pachatel by si byl vědom toho, že mu tento trest hrozí. Zároveň ovšem si jsou respondenti vědomi také toho, že se jedná o velmi diskutabilní téma a mnoho z těch, kteří naopak trest smrti nepodporují udávali jako důvod buď ten názor, že bychom se poté nelišili od vrahů, jelikož bychom jim právo na život vzali také, nebo ten, že zde existují justiční omyly, a že ne vždy by mohla trest smrti získat osoba, která trestný čin provedla. Zde můžeme vidět, že tuto problematiku justičních omylů vnímají i osoby ze státu, kterého se toto netýká. Také proto jsem tuto problematiku uvedla do své práce, jelikož si myslím, že je to pro tematiku trestu smrti velmi důležité. Lidé by měli více vědět o tom, že ne vždy čelí obvinění trestu smrti ti správní lidé.

Ráda bych se pozastavila nad tím, že z dotazovaných respondentů uvedlo 92 %, že je dražší pro stát trest odnětí svobody na doživotí. Ovšem dle výzkumu Duekovy univerzity víme, že ve státech Spojených států amerických je to naopak. Jelikož soudní řízení v případě odsouzení k trestu smrti trvá déle a účastní se ho mnoho lidí, které musí stát platit. I po odsouzení je to pro stát drahé, jelikož odsouzený k trestu smrti potřebuje své místnosti, jinak řečeno cely smrti. Dále musí být vyškolený personál, který musí odsouzeného stále kontrolovat. Myslím si, že by se tento fakt měl více šířit mezi veřejnost. Mnoho lidí si neuvědomuje, že trest smrti neznamená méně vynaložených peněz na vězně, a že tím

nenastane více míst ve věznici. V USA zemře až čtvrtina vězňů čekajících na popravu přirozenou smrtí a k popravě ani nedojde.

V práci jsem uvedla dle mého názoru dva celosvětově velmi známé vrahy, ba možná nejznámější, kteří byli odsouzeni k trestu smrti, a nakonec popraveni. Jejich jména jsou Ted Bundy a John Wayne Gacy. Dotazníkové šetření mi potvrdilo, že tato jména opravdu ve společnosti rezonují nejvíce. Jména vrahů Ted Bundy a John Wayne Gacy uváděli respondenti v dotazníku na otázku, zda znají některé odsouzené osoby k trestu smrti, nejvíce. Myslím si, že není pochyb o tom, že je to zapříčiněno tím, že o těchto dvou sériových vrazích je natočeno spousta filmů a dokumentů, které jsou dostupné na streamovacích portálech a jejich příběh je tedy dostupný veliké spoustě lidí. Bohužel v současné době jsme svědky, že tato tematika je u diváků velmi žádaná, a proto se na téma vražd, vrahů a trestu smrti natáčí stále mnoho dokumentů a filmů.

Seznam použitých informačních zdrojů

Knižní publikace

BANNER, Stuart. The Death Penalty: an American history [online]. Harvard University Press, 2009 [cit. 2024-04-03]. ISBN 9780674020511. Dostupné z: <https://www.perlego.com/book/1147731/the-death-penalty-an-american-history-pdf>

BOHM, Robert M. DeathQuest, An Introduction to the Theory and Practice of Capital Punishment in the United States. 5th Edition, New York: Routledge, 2016. ISBN 9781315673998.

ČAPEK, Jan. Evropská Úmluva o ochraně lidských práv: [komentář s judikaturou]. Praha: Linde, 2010. ISBN 978-80-7201-804-8.

GARRETT, Brandon L. End of Its Rope: How Killing the Death Penalty Can Revive Criminal Justice [online]. Harvard University Press, 2017 [cit. 2024-04-03]. ISBN 9780674981959. Dostupné z: <https://www.perlego.com/book/3122174/end-of-its-rope-how-killing-the-death-penalty-can-revive-criminal-justice>

GERBER, Rudolf J. a John M. JOHNSON. Top Ten Death Penalty Myths: The Politics of Crime Control, 1st edition [online]. Praeger, 2007 [cit. 2024-04-03]. ISBN 9780275997816. Dostupné z: <https://www.perlego.com/book/4202102/the-top-ten-death-penalty-myths-the-politics-of-crime-control>

GOULD, Laurie A. a John J. BRENT. Routledge Handbook on American Prisons [online]. Routledge, 2020 [cit. 2024-04-03]. ISBN 9780429674471. Dostupné z: <https://www.perlego.com/book/1828722/routledge-handbook-on-american-prisons>

HAMMEL, Andrew. Ending the death penalty: The European experience in global perspective [online]. Palgrave Macmillan, 2010 [cit. 2024-04-03]. ISBN 9780230277366. Dostupné z: <https://www.perlego.com/book/3504142/ending-the-death-penalty-the-european-experience-in-global-perspective>

JOHNSON, Glen a Janusz SYMONIDES. The Universal Declaration of Human Rights: a history of its creation and implementation, 1948-1998 [online]. UNESCO, 1998 [cit. 2024-04-03]. ISBN 9789231035135. Dostupné z: <https://www.perlego.com/book/1839093/the-universal-declaration-of-human-rights-a-history-of-its-creation-and-implementation-19481998>

KUDLAC, Christopher S. Public Executions: The Death Penalty and the Media [online]. Praeger, 2007 [cit. 2024-04-03]. 1. ISBN 9780313087226. Dostupné z: <https://www.perlego.com/book/4203251/public-executions-the-death-penalty-and-the-media>

MELUSKY, Joseph A. a Keith A. PESTO. The Death Penalty: A Reference Handbook [online]. ABC-CLIO, 2017 [cit. 2024-04-03]. ISBN 9798216072348. Dostupné z: <https://www.perlego.com/book/4183151/the-death-penalty-a-reference-handbook>

MONESTIER, Martin a FRANCEK, Jindřich. Historie trestu smrti: dějiny a techniky hrdelního trestu od počátků po současnost. Vyd. 3. Přeložil Vladimír ČADSKÝ. Praha: Rybka, 1999. ISBN 80-242-0234-4.

TULÁČEK, Jan. Meč a váhy: o právu a jeho dlouhé historii. 2., aktualizované vyd. Praha: Tuláček, 2010. ISBN 978-80-904762-0-2.

Akademické práce

BURDOVÁ, Pavlína. Trest smrti. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií.

ORLÍK, Jakub. Homicidium. Olomouc, 2019. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta.

PAŠKOVÁ, Dominika. Vývoj trestu smrti v právní úpravě. Plzeň, 2021. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická, Katedra právních dějin.

Právní předpisy

Dodatkový protokol č. 6 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod týkající se zrušení trestu smrti ze dne 28. dubna 1983.

Dodatkový protokol č. 13 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod týkající se zrušení trestu smrti za všech okolností ze dne 3. května 2002.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod ze dne 16. prosince 1992.

Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976, o Mezinárodním Paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním Paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech ze dne 10. května 1976.

Zákon č. 209/1992 Sb., Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících ze dne 21. února 1991.

Ostatní

Advancing the Movement. Innocence Project [online]. 2024 [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://innocenceproject.org/advancing-the-movement/>

Early History of the Death Penalty. Death penalty information center [online]. [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://deathpenaltyinfo.org/facts-and-research/history-of-the-death-penalty/early-history-of-the-death-penalty>

Facts about the Death Penalty. Death Penalty Information Center [online]. 2024 [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://dpic-cdn.org/production/documents/pdf/FactSheet.pdf>

False Confessions. Death Penalty Information Center [online]. 2024 [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://innocenceproject.org/false-confessions/>

History of Impact. Innocence Project [online]. 2023 [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://history.innocenceproject.org>

Innocence. Death Penalty Information Center [online]. 2024 [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://deathpenaltyinfo.org/policy-issues/innocence>

Innocence and the Death Penalty. Innocence Project [online]. 2024 [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://innocenceproject.org/innocence-and-the-death-penalty/>

Restoring Freedom. Innocence Project [online]. 2024 [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://innocenceproject.org/restoring-freedom/>

Transforming Systems. Innocence Project [online]. 2024 [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://innocenceproject.org/transforming-systems/>